

Samvirke

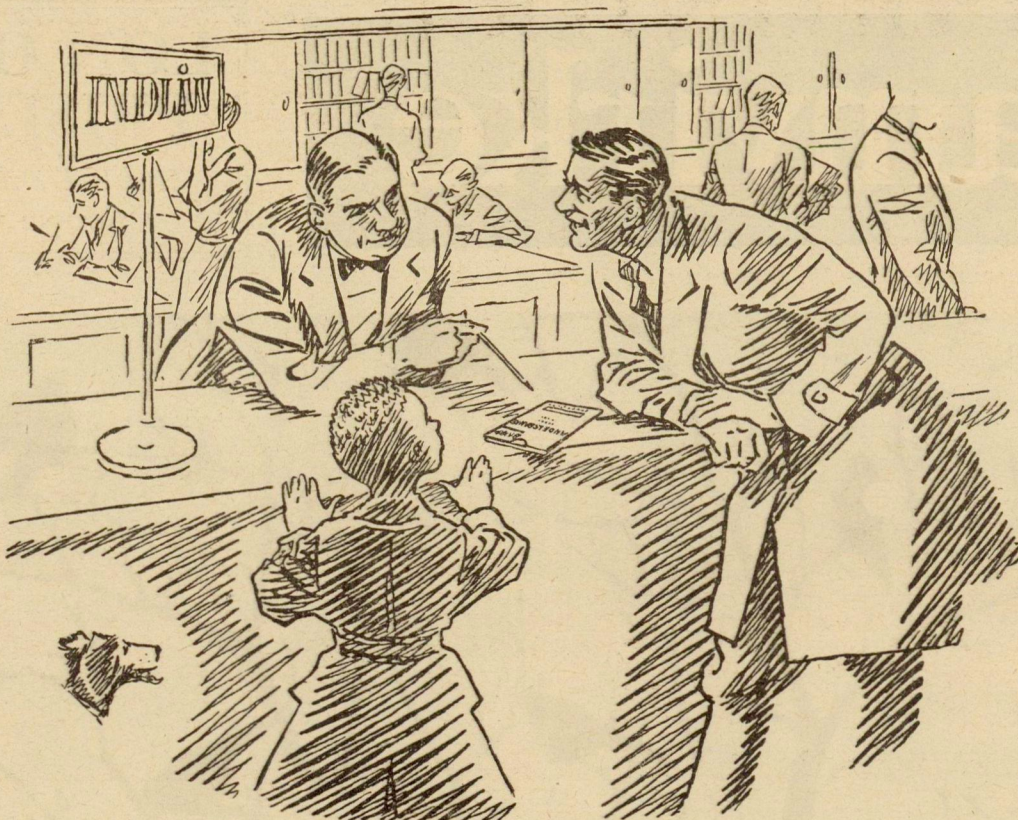
LØN OG
PRISER

Andels-Teatret i
fjernsyn

15. november 1955 - 28. årgang nr. 20 - Oplag A - B

De sidste æbler. Tegning af Kaj Mathiasen.

....Hvilken konto skal *DE* have?

I sidste nummer af Samvirke redegjorde vi for to af Andelsbankens indskudsformer, nemlig folio- og check-konto, og vi omtaler i det følgende bankens øvrige indskudskonti.

BANKBOG

er fortrinsvis egnet til indskud, der kan undværes i kortere eller længere tid, og anvendes derfor af private kunder, der kun har brug for nu og da at hæve penge. Ved åbning af en bankbogs-konto udleverer banken til indskyderen en bankbog, som skal medbringes i banken ved ind- og udbetalinger på kontoen. Da enhver, der præsenterer bogen i banken, og som opgiver navnet på kontohaveren, kan hæve på bogen, må denne opbevares omhyggeligt, og det kan som en ekstra sikkerhedsforanstaltning aftales med banken, at udbetaling kun kan finde sted, når et hemmeligt mærke opgives af bogens ihændehaver.

Da indskud på bankbog normalt er af en nogenlunde varig karakter, og banken derfor har mulighed for ved kortfristede udlån at frugtbar gøre disse midler, forrenter banken sådanne indskud betydelig højere end konti med checks.

INDLÅN PÅ OPSIGELSE

er i særlig grad beregnet på kapitalanbringelse. At penge er indsat på opsigelse vil

sige, at det indsatte beløb kun kan udbetales, såfremt det er opsagt tre, seks eller flere måneder, før det pågældende beløb ønskes udbetalt. Den indlånsbog, der udstedes ved kontoens åbning, bør behandles på samme betryggende måde som bankbogen.

Renten af indlåns-konti er endnu højere end bankbogsrenten, og jo længere opsigelsesvarsel, pengene er indsat med, des højere er renten.

PRÆMIEINDSKUDSKONTO

kan oprettes i henhold til loven om præmiering af opsparing. Beløb, der inden 31. december indsættes på en sådan konto, samt påløbne renter, er bundet i tre år, men til gengæld får kontohaveren foruden bankens højeste indlånsrente en skattefri præmie af staten på 15 pct. i form af skatteenedsættelse een gang for alle. Største og mindste tilladte indskudsbeløb i henhold til loven er henholdsvis 2000 og 200 kroner.

Det har naturligvis ikke været muligt med disse bemærkninger at give en detaljeret beskrivelse af de forskellige indskudsformer, men hvis De ønsker at vide mere, står vore medarbejdere i bankens hovedkontor og 120 afdelinger og kontorer parate til at give Dem alle de oplysninger, De måtte ønske.

ANDELSBANKEN

A. m. b. A.

DET OFFENTLIGE

Enhver lov har sine lakuner. Den danske sundhedslovgivning, det hele komplekse af vedtægter vedrørende handelen med levnedsmidler, svigter afgørende, så snart det gælder *fjerkræ*.

Medens det kød, vi spiser, gøres til genstand for en temmelig indgående sundhedsmæssig kontrol fra de offentlige myndigheders side, er det til syvende og sidst på egen regning og risiko, vi spiser *fjerkræ*.

Vi har ganske vist en lov om slagtet *fjerkræ*, men den gælder kun for det *fjerkræ*, der slages til eksport. Denne lov forlanger visse lokalemæssige krav opfyldt af det *fjerkræ*slakteri, der ønsker at slagte til eksport, og inden eksporten skal *fjerkræ*et sorteres og kvalitetsstemples. Men det indenrigske *fjerkræ* tager ingen sig af. En del af det er slagtet på eksportslagterierne og bærer af denne årsag en metalplombe i den ene vinge. Men det er ingen garanti for, at *fjerkræ*et er dyrlægekontrolleret.

Man kan med andre ord ikke uden videre være sikker på, at det *fjerkræ*, man køber, er sundt *fjerkræ*. Og tilstandene kan friste mindre stærkt befæstede sjæle. *En københavnsk slagter er således blevet grebet i at udskifte en syg bones plettede lever med et stykke svinelever, for at kunden ikke skulle opdage fjerkræets sande „kvalitet“.*

Hvorfor tilsynsloven er så lemfældig her, vides ikke. Måske regner man med, at *fjerkræ* i højere grad end almindeligt slagtekød kun nydes i fuldstændig gennemstegt eller gennemkogt tilstand.

Loven i princip og praksis

Nu er loven dog ikke ringere, end at den giver de kommuner, som måtte ønske det, ret til at etablere en særlig dyrlægekontrol med det *fjerkræ*, der forhandles i kommunen, og det således kontrollerede og godkendte *fjerkræ* får et trekantet brændemærke med kontrolstationens nummer på ryg eller yderlår. Der er efterhånden en del købstæder, som har gennemført en sådan sundhedsmæssig kontrol, og flere følger forhåbentlig efter. Andre steder har man oprettet kommunale kontrolstationer, hvor de forhandlere, der ønsker det, kan få varerne undersøgt. København har haft en sådan station i meget lange tider, men skønt København ellers oversvømmes af det ringeste *fjerkræ*, har stationen ikke været i funktion i de sidste femten-seksten år, og det af den enkle årsag, at ingen handlende har ønsket at yde deres kunder denne dyrlæge-service.

Selv om der altså ikke er nogen lov-

søger at sikre

SUNDHEDEN

givning, der direkte foreskriver kontrol af *fjerkræ*, findes dog en almindelig bestemmelse i levnedsmiddeloven af 1950, som også omfatter *fjerkræ*et såvel som de grise under hundrede kilo, der ved en lille lakune i kødloven ikke kræves trikinundersøgt. *Det bedder i denne lov, at levnedsmidler ikke må sælges, hvis det antages, at de vil kunne overføre eller fremkalde sygdom eller medføre forgiftning.* Ganske det samme gælder, hvis varerne på grund af forurening, fordærvethed, sygelig forandring, fejlagtig tilberedning o. s. v. må betragtes som uegnede til menneskeføde. Ifølge loven skal den handlende, der har solgt sådanne varer, ikke blot give erstatning i form af friske varer — nej, han kan også straffes efter levnedsmiddeloven og i særlig ondartede tilfælde efter den borgerlige straffelov.

Kontrollen med, at loven efterleves, øves af en længere række instanser, blandt hvilke Sundhedsstyrelsen er den øverste, og embedslægerne og de kommunale sundhedskommissioner (i København Sundhedspolitiet) de virksomste og mest effektive. Det gode lokalkendskab er i mange tilfælde en vigtig forudsætning for arbejdets effektivitet, for så utroligt det måske end lyder, er publikum meget tilbageholdende med hensyn til at anmelde uøfterrettelige leverandører. I et radio-interview udtalte det københavnske sundhedspolitis leder, politiinspektør Jersild, således at sundhedspolitiet i 1954 havde foretaget omkring 40.000 eftersyn byen over. Man havde det år kun modtaget 113 henvendelser fra publikum. Af disse var 58, eller lige godt og vel halvdelen, berettigede. Derimod slog politiet selv ned i over 700 tilfælde, hvor lokalerne og deres renholdelse ikke svarede til lovens minimumskrav, og politiinspektøren udtalte, at der her var tale om en ikke ubetydelig stigning. Der blev samme år i København kasseret 150 tons fødevarer — heraf var 130.000 kg „dejlige“ sydfrugter med mider, snavs og fordærvelse i.

Se efter stemplerne!

Det sundhedskommissionelle cirkulære, der hænger i slagter- og viktualie-

butikkerne, er meget brugt som øjenprøve af kunderne, men kun de færreste er dog vist i stand til ved egen hjælp at få nogen mening i læsningen. Det er irriterende, og det så meget mere, som det er uhyre vigtigt at kende stemplerne. Derfor aftrykker vi dem

her på siden med teksten vedføjet. Årsagen til, at ornekødet skal mærkes „orne“, har intet med det sundhedsmæssige at gøre, men

skyldes udelukkende, at ornekød har en egen smag, som gør det uegnet til brug i mange middagsretter, men nok anvendeligt i andre forbindelser.

En særlig kontrol føres der med de såkaldt autoriserede pølsefabrikker. I hele arbejdstiden er en af Landbrugsministeriet ansat opsynsmand til stede for at efterse, at lovens bestemmelser overholdes, og fabrikkerne har daglig besøg af Landbrugsministeriets dyrlæger.

Smør og ost har også stempler, som fortæller om art og indhold. Smørrets berømte Lurmærke var oprindeligt, da det kom frem omkring år 1900, et privat kvalitetsmærke, men allerede i 1906 overgik det til staten som specielt mærke for dansk eksportsmør. Lurmærket forudsætter, at mælken kommer fra tuberkulinfri besætninger (det samme gælder ostens Lurmærke), og produktionsvirksomhederne forpligter sig til stadig at lade deres smør kvalitetskontrollere.

Men langtfra alt det smør, som sælges indenrigsk, bærer Lurmærke. Det kan være lige godt for det. Loven kræver nemlig, at alt smør skal være fremstillet af fløde, opvarmet til mindst 80 ° C, at det skal indeholde mindst 80 pct. fedt og højst 16 pct. vand, og at det i øvrigt ikke må indeholde andre konserveringsstoffer end almindeligt kogsalt.

Sekundaæg skal mærkes „sekunda“, ligesom det skal angives, om ægget er præserved eller kommer fra kølehus. Ande-, gåse-, kal-, kun- og andre æg må ikke sælges som hønseæg — om nogen skulle kunne tage fejl! — og de må ikke anvendes i

flødeis, cremer eller andre varer, uden at disse varer under fremstillingsprocessen har været opvarmet til 80 ° C.

Den før så farlige mælk

Mælkepidemier var tidligere, helt op til den seneste tid, meget almindelige. Tager vi tiåret 1935—1945, havde vi her i landet 38 mælkepidemier med over 20.000 angrebne personer, og hertil føjer sig, man ved ikke nøjagtig hvor mange mennesker, som fik tuberkulose og svingefeber gennem mælk. I perioden 1945—1950 var der kun 2 mælkepidemier, og i de senere

Et lille strejftog i levnedsmiddel- lovens jungle

LURMÆRKET anvendes på eksport-slagterier til svin, som er ganske fri for tuberkulose m. m.

DET OVALE MÆRKE anvendes iøvrigt på eksportslagterier.

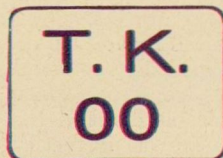
DET RUNDE MÆRKE: Kød og slagteaffald med dette mærke kan ikke eksporteres til udlandet.

KØD af heste, stort kvæg, svin m. v. indført fra udenbys slagtested og efterkontrolleret på Københavns kontrolstation stemples sådan.

ORNER stemples med dette mærke ved siden af de øvrige stempler.

TRIKINKONTROL-MÆRKE (tilla): Såfremt trikinundersøgelse har fundet sted, mærkes svinekød, der er fundet trikinfrit, med dette mærke. Slagteriets autorisationsnummer eller bogstaver, der angiver slagte-kommunens navn i forkortet form forneden.

MÆRKERNE PÅ KØDET

KØDKONSERVES, PØLSER OG ANDRE TILBEREDEDTE KØDVARER, der er fremstillet under statskontrol på en af Landbrugsministeriet autoriseret fabrik, mærkes med KRONE og NUMMER. Kødkonserveres mærkes ved prægning i dåsen. Pølser og andre tilberedte kødvarer mærkes ved papirbandarole, ved indprægning i selve varen eller ved stempling med tatoveringsstempel. Mærkerne betegner kun kødets eller varens sundhedstilstand og oplyser intet om kødets eller varens kvalitet eller om friskhedstilstanden ved salget.

år har vi været forskånet for de „ægte“ epidemier på mælkens grundlag. Og da stadig flere besætninger kan erklæres tuberkulinfri, skulle der alene af denne årsag ikke være megen mulighed for sådan smitte.

Det store omsving skyldes dog dette, at *pasteuriseringen* under den ene eller anden form nu er blevet almindelig for al mælk undtagen børnemælken, der leveres fra gårde, som er genstand for en særlig dyrlægekontrol.

I denne forbindelse er det interessant at notere sig, at lægerne på det sidste synes at svigte deres tidligere forkærlighed for den rå *børnemælk*. De mener, at børnene har lige så godt af en lidt mindre fed mælk, og synes tilbøjelige til at gå ind for en forsigtig varmebehandling også af børnemælken.

Den gammeldags fiskemand

Der er mærker også på *fiskekonserver*, blandt disse et autorisationsnummer, tildelt producenten af Fiskeriministeriet, og en angivelse af tidspunktet for fremstillingen af den pågældende vare. Dette sidste kan være angivet i kode, men koden skal da være sendt til Fiskeriministeriet.

Men hvad nu med den moderne „frosne fisk“? Det er jo her i landet noget forholdsvis nyt. Lovgivningen har dog forlængst søgt at sikre forbrugerne også her. Loven forlanger fisken nedfrosset ved $\div 25^{\circ}\text{C}$ eller endnu koldere, og efter nedfrysningen skal den opbevares hos fabrikanten under en temperatur af ikke over $\div 20^{\circ}\text{C}$. Ude i detailforretningerne skal den frosne fisk opbevares under en temperatur ikke under $\div 8^{\circ}\text{C}$, men — den må kun ligge i forretningerne i højst otte dage.

Mange har vist ment, at de omkørende fiskemænds saga var ude. Det

er den ikke, men der er truffet temmelig strenge bestemmelser for, under hvilke forhold varerne skal omføres. Ikke blot skal der være rigelig is om varerne, men de skal køres i en lysmalet, isoleret kasse med rist og afløb. Det er blevet sindrigere at være fiskemand end før.

De besværlige vitaminer

Der mangler i den danske levnedsmiddellovgivning faktisk også nogle bestemmelser, der specielt tager sigte på kontrollen med den *frugt* og de *grøntsager*, der sælges i butikkerne, men som professor *Holger Jørgensen*, der leder frugt- og grøntsagslaboratoriet, siger det, er sådanne lovbestemmelser ikke meget nødvendige. Frugt og grøntsager giver meget spontant til kende, hvis der er noget i vejen med dem, og så kan der naturligvis gribes ind efter lovens almene bestemmelser. Derimod er det for frugt og grøntsager specielt fastsat, at der i det store og hele ikke må anvendes kobberforbindelser til farvning af de forskellige konserverprodukter, og at der til spinat skal sættes en vis mængde kalk for at modvirke den skadelige virkning, som den rene spinats indhold af oxalsyre kan øve.

Og sådan er der bestemmelser om næsten alt mellem himmel og jord — om *mel*, om *gryn*, om *brød* og *margarine* og meget mere, altsammen selvfølgelig for at beskytte forbrugerne. Vi har her refereret bl. a. til en længere række interviews, der i Statsradiofoniens eftermiddagsudsendelser for husmødre har været givet af eksperter på de pågældende vareområder såvel som af repræsentanter for de offentlige myndigheder. I første række går lovens bestemmelser og tilsynsmyndighedernes bestræbelser naturligvis ud på at sikre forbrugerne sunde varer uden forureninger — og som man forstår, er det desværre nødvendigt med et effektivt hygiejnisk tilsyn i slagter- og viktualiebutikkerne. Men

i enkelte tilfælde skal myndighederne dog også påse, at forbrugerne ikke får for meget af *vitaminer*.

Der må således ikke reklameres med, at en vare indeholder vitaminer, uden at det samtidig anføres, hvilke vitaminer, der er tale om, og er vitaminerne kunstigt tilsat, er det som regel meget vanskeligt at få Indenrigsministeriets tilladelse til at reklamere med tilsætningen — og vanskeligere, jo vigtigere den pågældende vare er for ernæringen. Det lyder umiddelbart lidt sært, men baggrunden er denne, at hvis der reklameres med, at denne eller hin vare er tilsat disse og hine vitaminer, kan forbrugeren i sin naturlige ukyndighed på dette område måske drage den fejlagtige konklusion, at så er man dækket gennem den pågældende vare og kan se bort fra andre levnedsmidler, hvori disse vitaminer forekommer på naturlig vis. Og resultatet kan da blive det uheldige, at forbrugeren i kraft af sin alt for store tillid til virkningen af de kunstigt tilsatte vitaminer får for få vitaminer.

I ganske enkelte tilfælde stiller sundhedsmyndighederne krav om, at levnedsmidlerne forbedres gennem tilskud af vitaminer m. m.

Hvor går grænsen?

Nu og da synes de handlende og med dem måske også nogle kunder, at myndighederne går for vidt i deres omsorg, idet f. eks. loven om kødkontrol kan skabe meget store, i visse tilfælde uoverstigelige vanskeligheder for etableringen af de nu så moderne super-markets. Hertil siges fra myndighedernes side, at selv om man er klar over, at brugsforeningerne og andre store, velmeriterede handelsvirksomheder nok skal sørge for at have tingene i orden, må på den anden side befrygtes, at andre virksomheder i læ af lempelserne skulle kunne praktisere på mindre heldig vis. De lokale sundhedsmyndigheder kan til en vis grad skærpe de statslige kontrolinstansers krav — dette er grunden til, at der i visse henseender godt kan gælde forskellige bestemmelser for de samme ting i Århus, Esbjerg og Nørre Alslev. Landbrugsministeriet har ret til efter ansøgning at give dispensationer, men går sjældent imod de kommunale myndigheders beslutning.

Når priser, avancer og lønninger stiger

AF PROFESSOR, DR. OECON.
P. NYBOE ANDERSEN

Efterkrigstiden har været en periode med stigende priser. Overalt i den vestlige verden ligger prisniveauet i dag langt højere end før krigen, og Danmark danner i så henseende ingen undtagelse. Pristallet, som udtrykker stigningen i leveomkostningerne for en familie, er med juli 1914 som basis steget fra 183 for juli 1939 til 405 for oktober 1955, altså mere end en fordobling af niveauet.

Denne prisstigning er i hovedsagen sket i tre perioder, adskilt af to tidsrum med nogenlunde konstante priser. Den første periode gik fra juli 1939 til juli 1942 og omfattede således de tre første krigsår. I den tid steg pristallet fra 183 til 283, altså med 100 points eller ca. 55 pct. Derefter skete der i de følgende syv år kun små prisforandringer, der dog alt i alt gik i opadgående retning, således at pristallet i oktober 1949 var 307, altså 24 points eller ca. 8 pct. højere end i 1942.

Den anden prisstigningsbølge satte ind fra slutningen af 1949 og bragte pristallet op til 378 i juli 1952, hvilket på halvtredie år var en stigning på 71 points eller ca. 23 pct. Derefter fulgte omtrent to års prisstabilitet, men fra sommeren 1954 begyndte en ny stigning, som foreløbig har andraget 26 points eller ca. 7 pct., men som må ventes fortsat i de kommende måneder.

Det kan have sin interesse at sammenligne årsagerne til prisstigningerne i de tre perioder. Man kan da først spørge, om stigningen er kommet til os fra udlandet gennem vor udenrigshandel, eller om den helt eller delvis har været af hjemmelavet karakter. I den henseende er der en tydelig forskel på de to første perioder på den ene side og den prisstigning, vi nu oplever, på den anden.

Både i 1939 og i 1949 var det udenfra kommende forhold, der satte prisstigningen i gang, nemlig henholdsvis krigens udbrud i september 1939 og de internationale valutadevalueringer i september 1949. Virkningerne af den sidstnævnte begivenhed ville dog hurtigt være ebbet ud, men en ny stimulans til prisstigninger på verdensmar-

kedet fremkom med Korea-krigens udbrud i juni 1950. Om begge de to perioder gælder, at importpriserne steg hurtigere og stærkere end priserne på de i Danmark producerede varer, selv om importfordyrelsen trak indenlandske prisstigninger efter sig. Det særlige pristal for eksportvarerne steg i begge perioder senere og svagere end importpristallet, således at vort bytteforhold over for udlandet forringedes.

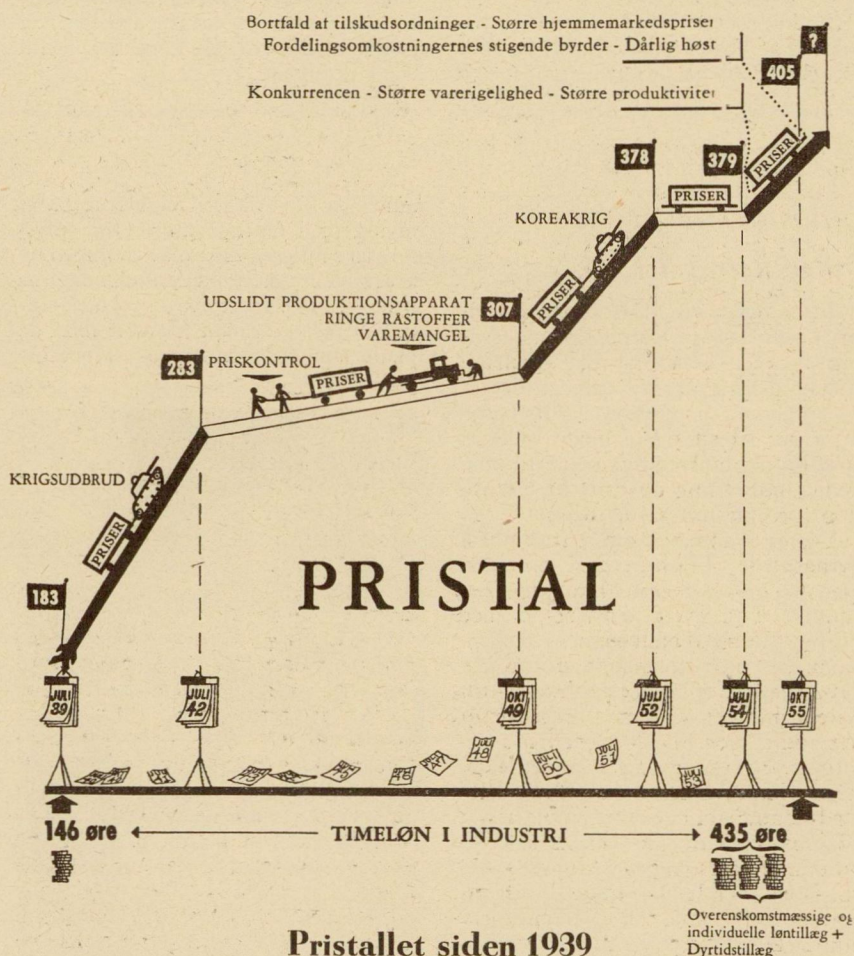
For den tredje periodes vedkommende, som vi nu befinder os i, er årsagssammenhængen mindre klar og entydig. Engrospristallet for importvarer holdt sig nogenlunde konstant fra begyndelsen af 1954 til sommeren i år, og noget ganske tilsvarende gælder om eksportvarernes priser. Bytteforholdet

i udenrigshandelen har derfor kun ændret sig ubetydeligt. Indtil fornylig har pristallets stigning således i hovedsagen været bestemt af indenlandske forhold, men det er sandsynligt, at impulser udefra vil forstærke udviklingen i de kommende måneder.

De indenlandske prisstigningsårsager er altså i de to første perioder kommet efter de udenlandske, men i tredje periode forud for disse. Hvilke indenlandske årsager er der tale om?

Under krigen medførte anvendelsen af dårlige råstoffer og slidte maskiner et fald i produktiviteten, som måtte tendere mod at virke prisforhøjende. I de to efterkrigsperioder derimod har produktiviteten som helhed været stigende, hvilket skulle virke i retning af lavere priser i stedet for højere. Dog har den dårlige kornhøst i 1954 og den fejlslagne kartoffelhøst i år bidraget til den nuværende prisstigning.

Endvidere gav varemangelen under krigen anledning til avanceforhøjelser og ville have gjort det i endnu højere grad, om ikke priskontrollen havde grebet ind på dette område. Under de to senere perioder har der ikke været

Pristallet siden 1939

Stadig opad, men i »ryk« afbrudt af perioder med stabilere priser. »Rykkene« angives med fuld sort streg, de øvrige perioder med åben streg. Pristallet i juli 1939 (183) er af pladshensyn ikke tegnet i den forholdsvis rigtige højde. Egentlig skulle denne højde næsten være den samme som selve stigningen i kurven fra 1939 til 1955, svarende til, at pristallet er godt og vel fordoblet.

varemangel, men i det store og hele en stadig voksende varerigelighed, der i og for sig skulle skærpe konkurrencen og holde avancerne og priserne nede.

Konkurrencen har dog ikke på alle områder virket med den effektivitet, man kunne ønske sig. Navnlig synes der i detailhandelen at være foregået en stigning i fordelingsomkostninger og avancer i efterkrigsårene, som i høj grad understreger behovet for omkostningssænkende rationalisering inden for varefordelingen. En for nylig offentliggjort undersøgelse har vist, at fordelingsomkostningerne for fødevarer i de senere år er steget stærkere end producentpriserne for disse, og der er grund til at tro, at noget tilsvarende gælder for andre forbrugsvarers vedkommende. Måske står denne udvikling i nogen måde i forbindelse med priskontrollens bortfald.

Også ophævelsen af krigstidens tilskudsordninger har virket pristalsforhøjende efter krigen. Således kan fra den senere tid nævnes, at statstilskudet til rugbrødsprisen ophørte i 1954 og tilskudet til nedbringelse af mælkeprisen i foråret 1955.

Endvidere sætter den gradvise udvikling af huslejereguleringen sig spor i pristallet hvert år i januar, idet den

gennemsnitligt betalte leje går i vejret, efterhånden som flere og flere nye lejligheder kommer til i den samlede boligmasse, og efterhånden som man tillader huslejeforhøjelser i de gamle lejligheder.

Endelig er der det vigtige spørgsmål om sammenhængen mellem priser og lønninger. Tager vi den gennemsnitlige timefortjeneste for industriarbejdere som udtryk for „lønniveauet“, får vi en stigning fra 146 øre i sommeren 1939 til ca. 435 øre efter de sidste dyrtidstillæg i dette efterår, altså en tredobling.

En del af denne lønstigning er direkte fremkaldt af prisstigningen i kraft af den automatiske lønregulering efter pristallet. Det er dog mindre end halvdelen af lønstigningen, som er opstået på denne måde. Dels er pristallet kun steget godt halvt så meget som lønniveauet, dels var den automatiske regulering ikke fuldt ud i kraft 1940—45. Noget over halvdelen af lønstigningen er derfor fremkommet på anden vis, nemlig dels ved lønforhøjelser i forbindelse med de generelle overenskomstforhandlinger hvert andet forår, dels ved såkaldte individuelle løntillæg, som den enkelte arbejdsgiver aftaler med større eller mindre udsnit af sit personale.

Den sidste form for lønstigning er af særlig betydning. I perioder med god beskæftigelse, som vi har haft næsten siden 1939, vil konkurrence om arbejdskraften presse lønningerne op, og dette danner baggrund for gennemførelse af fagforeningernes ønsker om lønforhøjelser ved overenskomstforhandlingerne. De af den gode beskæftigelse på den ene eller anden måde fremkaldte lønstigninger virker ind på prisniveauet i opadgående retning og bidrager derfor også til at sætte den automatiske lønregulering i gang. Denne bidrager i sin tur til at holde prisstigningen vedlige.

Udviklingen i de to sidste år illustrerer tydeligt denne sammenhæng. Den livlige virksomhed i erhvervslivet i 1953—54 med mangel på arbejdskraft i en række fag i den gode sæson dannede baggrunden for lønstigninger i 1954, som indvirkede på prisniveauet og sammen med visse andre hver især ret ubetydelige prisstigningsårsager fik dette bragt så meget i vejret, at der nu i 1955 blev grundlag for nye pris- og lønstigninger. Dermed er møllen sat i gang og vil fortsætte med at male nye pris- og lønstigninger en tid fremover, også fordi efterårets stigninger i vigtige eksport- og importvarers priser har givet bevægelsen ny drivkraft.

Moderne prøve- køkken i FDB

Efter nytår vil FDB kunne udvide sin husmoder-service med et moderne prøvekøkken, hvis praktiske resultater i vid udstrækning vil blive stillet til forbrugernes disposition. FDBs bestyrelse har på sit sidste møde vedtaget at stille det nødvendige beløb til køkkenets indretning og drift til disposition for oplysningsafdelingen.

Det er et gammelt ønske fra forbrugernes side, FDB hermed opfylder. Det nye prøvekøkken vil komme til at fungere i snævert samarbejde med FDBs centrallaboratorium i København, og prøvekøkkenets største opgave kommer til at bestå i grundig tilrettelægning af de demonstrationer for husmødre, som FDBs oplysningsafdeling arrangerer overalt i landet. Desuden vil prøvekøkkenet i forbindelse med centrallaboratoriet komme til at udføre kontrolarbejde f. eks. med bageprodukter, ligesom det vil fungere som konsulent med hensyn til de forbrugeroplysninger, som FDB i vid udstrækning er gået over til at give på emballagen af en række varer.

Køkkenet bliver opbygget af „Esto“-elementer og bliver i øvrigt indrettet med alle tænkelige moderne husholdnings-redskaber. Køkkenets ledelse vil

antagelig blive lagt i hænderne på et udvalg med repræsentanter for oplysningsafdelingen, reklameafdelingen og centrallaboratoriet, medens den daglige drift vil blive forestået af en husholdningslærerinde i nær kontakt med de lokale oplysningsudvalgs kvindelige medlemmer.

Det nye prøvekøkken opbygges af de praktiske „Esto“-elementer, som forhandles af FDB, og som giver en rationel og tidsbesparende arbejdsgang for husmødre.

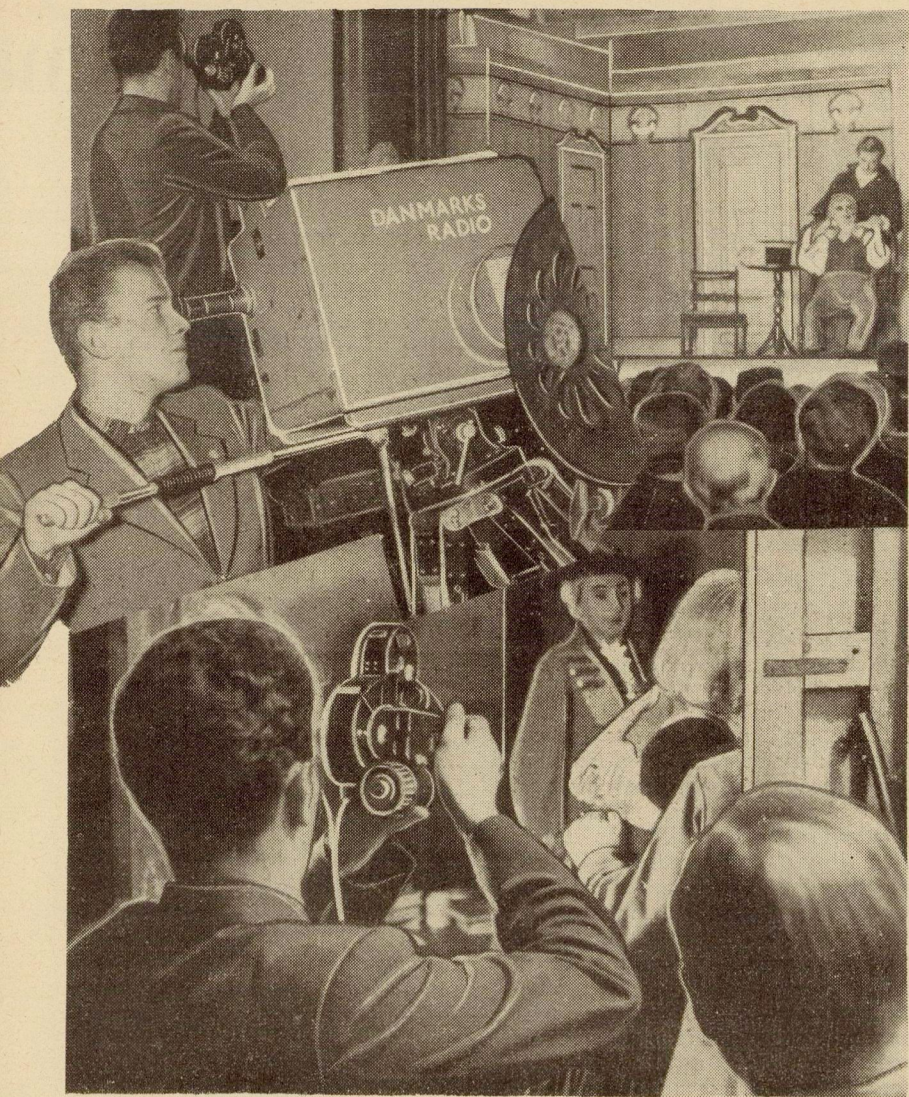
EN KRAFTIGT STIGENDE OMSÆTNING på alle fronter præger det regnskab for 1954—55, som Århus Brugsforening netop har udsendt. Den samlede omsætning for AB og A/S „Coordina“ er oppe på over 11 millioner kroner, hvilket er en fremgang på 13,7 pct. i forhold til året forud. Omsætningsstigningen inden for kolonial-området andrager alene 12,2 pct.

ET SAMARBEJDE mellem De jyske Husmandsforeningers oplysningsudvalg og FDBs oplysningsudvalg er på tale. Forløbig vil de to organisationer støtte hinandens arbejde i videst muligt omfang.

KOLLEGIEBRUGSFORENINGEN ved Århus Universitet er nu oppe på en omsætning på over en halv million kroner, og man står nu overfor at måtte udvide lagerpladsen.

UDDALER KRISTEN MOGENSEN, Kirkerup pr. Slagelse, uddeler V. Sandfeldt Jensen, Tystrup pr. Fuglebjerg, og telefonsælger Peter Johansen, FDB, Horsens, er alle fra 1. januar 1956 ansat som konsulenter under FDBs distributionsafdeling.

DØDSFALD. Fhv. folketingsmand H. C. Hansen, Krogstrup, er død, 75 år gammel. H. C. Hansen var fra 1932—1940 medlem af FDBs repræsentantskab og fra 1940—1949 bestyrelsesmedlem.

— Så er der kun fem sekunder tilbage. Alle må forholde sig fuldstændig tavse...

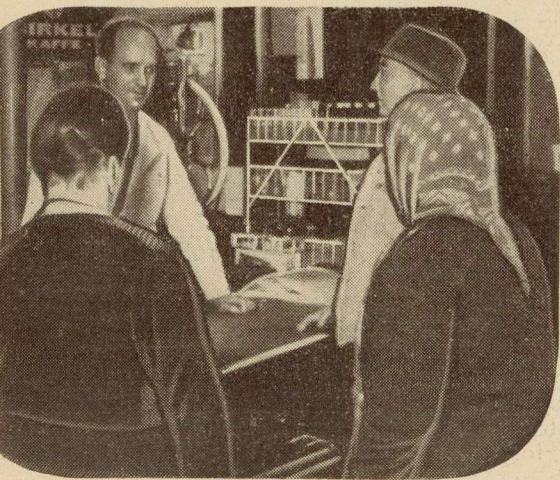
Der høres ikke en lyd i brugsforeningens store butik, skønt mange mennesker står tæt pakket i lokalet mellem et virvar af svære stærkstrømskabler, stærkt lysende projektører, en række forskellige mikrofoner og forstærkere samt et stort film-kamera. Alle stirrer som hypnotiserede mod et ganske bestemt sted ved brugsforeningens disk, hvor uddeleren, badet i projektørenes skarpe lys, står parat til at ekspedere et par jævne husmødre fra brugsforeningens medlemskreds.

Det er fjernsynets teknikere, som er ved at optage en scene fra Bjæverskov Brugsforenings dagligliv til brug for en fjernsynsudsendelse med titlen *En dag med Andels-Teatret*.

Meningen med udsendelsen er at give et indtryk af det tournerende provintaters arbejdsvilkår: De lange rejser med teaterbussen fra sted til sted, kulissernes opstilling og nedtagning, mødet med publikum i provinsens små teatre og forsamlingshuse, glimt fra forestillingen o. s. v.

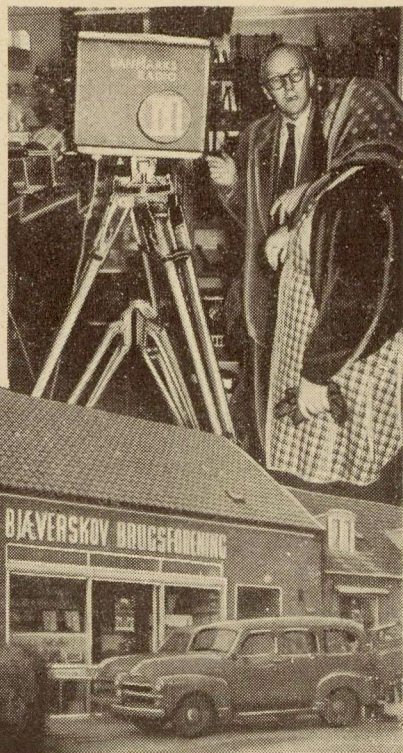
Optagelserne til denne fjernsynsudsendelse blev påbegyndt i Holbæk, hvor Andels-Teatret den foregående aften havde givet forestilling på teatret. Fjernsynets fotograf optog en række scener af skuespillernes dagligliv, morgenmaden på hotellet i Holbæk, pakningen af kufferter og læsningen af tourneens store rutebil, som, medens tourneen løber, er skuespillernes hjem. Derefter filmedes enkelte scener af køreturen fra Holbæk til Bjæ-

SÅDAN ARBEJDER FJERN- SYNET

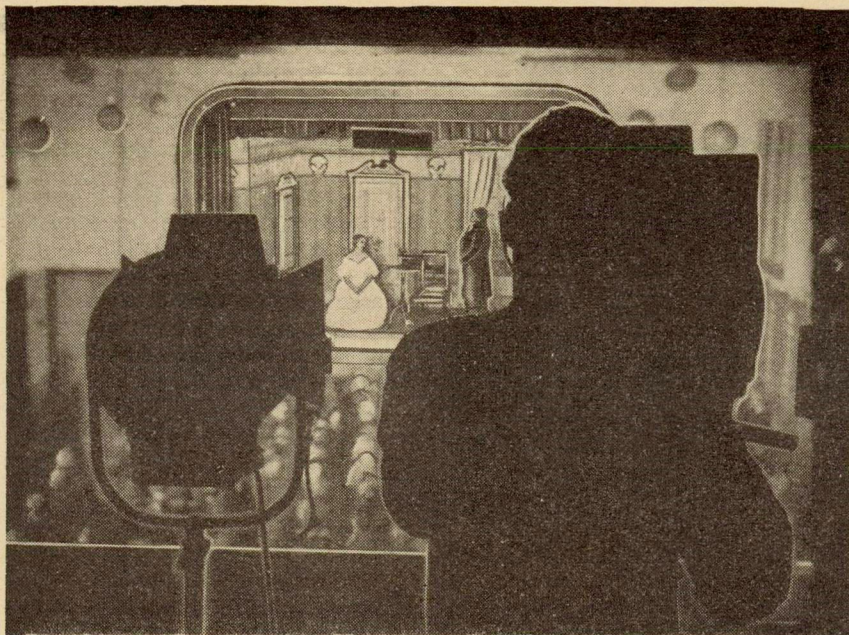

Øverst i midten har vi fjernsynets fotograf ved det store kamera, og den øvrige del af denne billedmontage viser fotografen i arbejde med at filme Andels-Teatrets fore-

stilling i Asnæs. Til venstre har vi en scene fra billetsalget i Bjæverskov Brugsforening, som også ses udendørs optaget (t. h.) med fjernsynets teknikervogne holdende uden for. Ovenover dette billede demonstrerer skuespiller Valdemar Brodthagen fjernsynskameraet for et kvindeligt brugsforeningsmedlem.

Store og små

I Asnæs forsamlingshus tog fotografen plads på balkonen med kamera og projektører, og forestillingen blev optaget gennem et kraftigt teleobjektiv.

verskov, hvor aftenens forestilling skulle finde sted. Efter en række optagelser af selve den lille by, filmede fotografen aflæsningen af bussen, hvorledes kulisser og sætstykker blev båret ind og sat på plads på scenen, og hvorledes regissøren tog fat på at ordne forestillingens rent tekniske problemer, belysning o. lign.

Men naturligvis var fjernsynet også interesseret i billetsalget til aftenens forestilling. Tre af Bjørverskov Brugsforenings markante typer, to husmødre lige fra køkkenet og en bondemand lige fra marken, mødte op og hentede deres billetter midt mellem det snurrende filmkamera og de store projektører — som beskrevet i artiklens indledning.

En fjernsynsoptagelse er imidlertid ikke et øjeblikks sag. Skønt de agerende medlemmer bare skulle forlange nogle varer og uddeleren ekspedere dem, hvorefter scenen sluttede med, at de fik deres billetter udleveret og udvekslede nogle kvikke bemærkninger over disken (en optagelse af ganske få minutters varighed), så havde opstillingen af projektører, kamera, mikrofoner og forbindelsesledninger til de to teknikervogne uden for brugsforeningen været over en time, og syv mand med instruktøren *Per Pio* i spidsen været i arbejde.

Brugsforeningsmedlemmerne viste sig i øvrigt at være fortræffelige skuespillere, som uden vaklen fremsagde deres replikker. Men scenen måtte alligevel tages om et par gange, fordi medlemmerne i deres iver sagde navnene på et par FDB-mærkevarer, og hverken radioen eller fjernsynet må reklamere.

Fjernsynets opgave var dernæst at

fortælle om Andels-Teatrets forhold til sit publikum. Ved aftenforestillingen filmede man først den tomme sal og derefter tilskuerne, som fyldte bænkeraderne. Før forestillingens begyndelse filmedes teaterkredsens formand, gårdejer *Ole Andersen*, der bød velkommen, og i pausen filmede man publikum i glimt, særlig de mange børn på de forreste rækker, som morede sig herligt over Holbergs *Erasmus Montanus* og Heibergs *Nej*. Til sidst „skød“ man livet bag kulisserne, skuespillerne ved sminkebordene i de primitive garderobes, og den følgende aften mødte fjernsynet op i Asnæs forsamlingshus i Odsherred for yderligere at optage en række scener fra forestillingerne.

Og så er fjernsynsoptagelsen jo endda langt fra færdig. Der forestår et stort beskærings- og sammenklipningsarbejde i fjernsynsstudierne i København, før den færdige reportage kan udsendes og opfanges på kikkelytternes skærme den 16. november kl. 20.10.

* * *

UDEN KREDIT BILLIGERE VARER. At det ikke skorter på forståelse blandt forbrugerne, når kreditten begrænses, viser erfaringerne i Holbæk, hvor brugsforeningen indførte kontant betaling pr. 1. juli i år. Ikke et eneste af de 1200 medlemmer har meldt fra på grund af kreditstopet, der i øvrigt er forløbet uden gnidninger af nogen art. Det skulle vel egentlig også bare mangle, har man lyst til at tilføje, for foreningen slipper for et rentetab på 25.000 kr. årlig, der først og fremmest viser sig i form af billigere varepriser, både direkte og muligvis til sin tid gennem en højere dividende.

Selv om ekstraskatten vel ubestridt er den værste torn i øjet for dem, der rykker opad på indtægtsskalaen, er der meget andet, som gør fornøjelsen endnu mere blandet. En mængde af de goder, som tilbydes af det offentlige, afhænger nemlig af indtægten, og som resultat heraf er skabt en lang række indtægtsgrænser, hvor den ene fordel efter den anden lidt efter lidt glider skatteyderen af hænde, grænser, som ofte glemmes og derfor kan berede overraskelser, større eller mindre, men alle af den ubehagelige slags, der angriber pengepungens indhold.

At passere sygekassegrænsen betyder f. eks., som tegningen viser, andet og mere end at miste adgangen til at stå som medlem af en statsanerkendt sygekasse med alle de fordele, som hermed følger. For den, der vil bygge hus, kan overskridelse af denne indtægtsgrænse således blive en slem strejke i regningen. Kun folk under sygekassegrænsen kan få statslån efter det gunstige kap. IV i den nyste byggestøtte-lov, d. v. s. 85 pct. uden kommunegaranti og 90 pct. med, samt et kvadratmetertilskud på 11 kr. Ovenover grænsen må man ty til kap. V b, der kun giver 75, henholdsvis 85 pct. i statslån og 8 kr. i kvadratmetertilskud (selv om det både i kap. IV og V b drejer sig om akkurat det samme hus).

Miseren er så meget desto større, eftersom der ifølge Boligministeriets oplysning rent faktisk slet ingen penge er i kassen under kap. V b. Boligmæssigt spiller sygekassegrænsen for resten også en betydelig rolle for de mange tusinde familier, der modtager huslejetilskud fra kommunen. Huslejetilskudet nedskæres med halvdelen af det beløb, hvormed en families indtægt overstiger sygekassegrænsen.

Er overgangen brat eller mild?

I nogle tilfælde falder fordelene pludselig helt bort, f. eks. adgangen til sygekassen, i andre er overgangen mildere: Når f. eks. en familie med to børn i en købstad når op over 200 kr. i årlig statsskat, medfører det ikke, at den nu pludselig skal betale fuld takst for husmoderafløsning (se tegningen) — lige over denne grænse skal familien endda kun yde meget lidt for at få sådan hjælp. En lignende

chok - og altid ubehagelige

aftrapning er gennemført på mange andre felter, men ofte mærkes slaget hårdt nok alligevel. Fuldt personligt fradrag ved statsskat gives f. eks. kun, så længe den skattepligtige indtægt ikke overstiger 6000 kr., herefter går det gradvist ned for helt at falde bort ved 12.000 kr.s grænsen (se tegningen).

Også alders- og invaliderenteordningen rummer i virkeligheden en hel serie af indtægtsgrænser, hvor ydelsen nedsættes og til sidst forsvinder (invaliderenten kan dog aldrig skæres ned under en trediedel af rentens grundbeløb). De grænser, der på tegningen er antydnet i forbindelse med alders- og invaliderente, gælder kun den nettoarbejdsindtægt, som et rentemodtagerægtepar i det højeste kan have sammen med fuld rente (grænserne er andre ved formueindtægt).

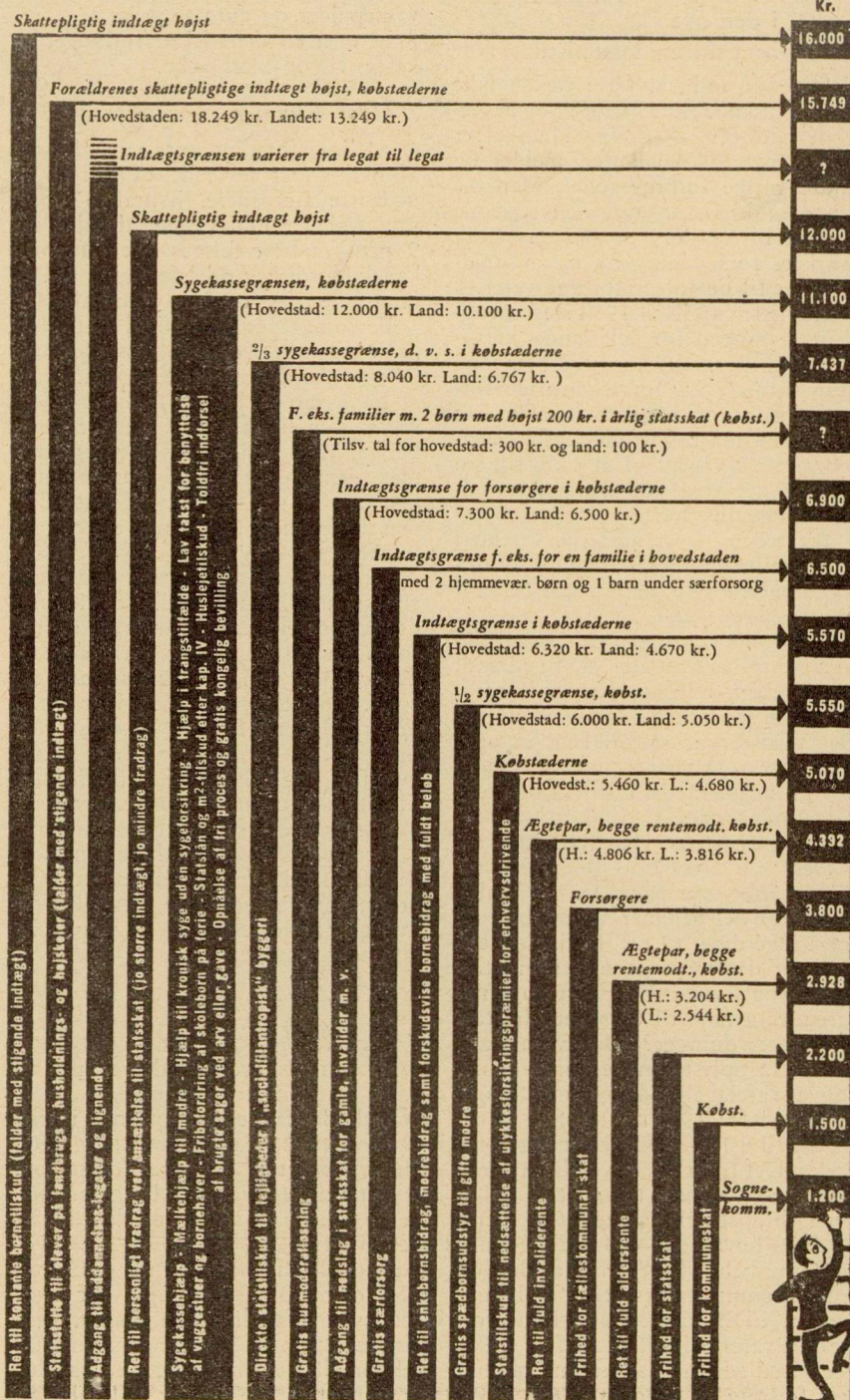
Indtægtsgrænsernes betydning målt i penge

Ofte er det næsten umuligt for den enkelte at konstatere præcis, hvornår „hammeren falder“. Af den grund skal tallene på vedføjede tegning heller ikke opfattes alt for højtideligt, for nogle steder betyder grænsen den skattepligtige indtægt, andre steder den faktiske indtægt (f. eks. ved særforborg), og i andre tilfælde igen finder myndighederne frem til grænsen gennem mere indviklede beregninger (hensyn til antal børn o. s. v.). Ville det ikke være rart, om det hele var lidt mere gennemsigtigt for menigmand, der trods alt er hovedpart i sagen?

Hvor store besparelser en familie opnår ved at „holde sig“ under de forskellige grænser, er svært at anføre i kroner og øre. Børnerige familier eller folk, der rammes af langvarige sygdomme, har naturligvis mere gavn af f. eks. sygekasseydelse end andre. Børnehaver og vuggestuer spiller størst rolle for familier, hvor konen har erhvervsarbejde og for enlige forsørgere. Derimod bevirker et spring op over sygekassegrænsen ikke en nedsættelse af det driftstilskud, man fik bevilget til sit statslånshus, da man lå under denne grænse. Somme tider kan man være så uheldig at passere en hel række indtægtsgrænser ved en forholdsvis beskednen indtægtsstigning, og så kan det blive dyrt nok, navnlig hvis man drager den samtidige skatte-

forøgelse med ind i billedet. Som et samlet resultat af den undersøgelse, som denne artikel bygger på, og som er foretaget af Socialministeriets statsvidenskabelige konsulent *Henning Friis*, kan det slås fast, at indtægts-

grænserne ikke spiller nogen afgørende rolle for familier uden børn, hvorimod de indtægtsbegrænsede eller indtægtspåvirkede ydelser er af vidtrækkende betydning for familier med børn.

Når indtægten stiger...

Søjlerne viser, hvilke fordele man mister; på „stigen“ er angivet, på hvilke indtægtstrin man mister dem!

Middelby Brugsforening har 45.000 kr. til gode hos medlemmerne

Interessante oplysninger i den nye brugsforeningsstatistik

Stigende indtægt får i reglen ikke folk til at købe flere kartofler og havregryn end før — derimod anskaffer de sig nyt tøj, knallerter, møbler og andre varige forbrugsgoder. Man må gøre sig klart, at med den stigende realløn bliver der tale om en stadig stærkere forskydning fra næringsmidler over til de varige forbrugsvarer.

Alene fra 1952 til 1954 steg mængdeomsætningen for hele landet af varige forbrugsgoder med 14 pct. mod kun knap 7 pct. for ikke-varige fornødheder, og for ikke at sække bag af dansen må brugsforeningsbevægelsen arbejde vågent på at sikre sig sin part af det voksende marked for sådanne udvalgsvarer.

Alt tyder på, at moderne varehuse og specialmagasiner, oprettet af brugsforeningerne selv, har en stor fremtid for sig.

Den nye brugsforeningsstatistik, som gør status over året 1954 (udsendt for få dage siden), er et godt barometer for tendensen i denne udvikling. Det fremgår af statistikken, at også i 1954 var brugsforeningernes andel af forbrugsmarkedet knap 12 pct. som i de foregående år. Altså fortsat stilstand trods f. eks. HBs fremgang.

Desværre giver brugsforeningsstatistikken ikke svar på, inden for hvilke varefelter der gemmer sig muligheder for at øge disse 12 pct. Hvilke enkeltvarer er der mere „gang“ i end tidligere, og svarer brugsforeningernes vareudvalg nøje til de senere års forbrugsforskydninger? Det ville være rart, at få oplyst. En pegepind er det dog, at varelagerets årlige omsætnings-hastighed fra 1953 til 1954 er faldet fra 8,2 til 8,1 — trods fremgang nogle steder. Det tyder på, at varelageret kan sammensættes mere rationelt.

At brugsforeningerne står stærkt på deres hovedfelt — de daglige husholdningsbehov — fremgår klart af brugsforeningsstatistikens oplysninger om FDBs markedsandel for forskellige varer: FDB fremskaffer f. eks.

- ★ en trediedel af danske husholdningers forbrug af byggryn,
- ★ over en fjerdedel af forbruget af hvedemel, havregryn, sukker og sæbespåner,
- ★ over en femtedel af forbruget af margarine, kaffetilsætning,abrikoser,

ferskner, svesker, rosiner, tændstikker, vaskepulver og gummistøvler,
★ og over en sjettedel af forbruget af kaffe, ris og blød sæbe.

Hvor kommer varerne fra?

Af brugsforeningernes samlede køb af butiksvarer leverede FDB i 1954 godt tre fjerdedele, hvoraf 37 pct. stammede fra FDBs egne fabrikker og 9 pct. fra bevægelsens egen importkanal Nordisk Andelsforbund (FDB importerer dog også selv en del).

Foreningernes trofasthed over for FDB udtrykkes gennem købsprocenten 87 pct., der angiver foreningernes køb af butiksvarer i FDB i forhold til de varer, som kunne have været leveret herfra. Med de sidste års stigning nærmer denne procent sig trediveernes købsprocent på 90. Som bekendt faldt den stærkt under krigen og i efterkrigstiden.

Som sædvanlig udsendes brugsforeningsstatistikken i to hefter, hvoraf det ene giver besked om hver enkelt forenings drift og status, mens det andet gennem livlige illustrationer og kortfattede tekster sammenfatter samtlige resultater. Hvorfor en sådan statistik? Bl. a. for at pege på de ømme punkter. Bedst kommer dette formål til udtryk gennem det *sammenligningsskema*, hvor den enkelte brugsforening kan stille sine egne resultater op mod de tilsvarende gennemsnitstal for sin gruppe og derved finde frem til sine særlige problemer, altså en værdifuld rationaliseringsbestræbelse.

En brugsforening, som kun findes på papiret

Ikke mindst kreditbyrden er tung at bære for brugsforeningerne: I 1954 svarede det samlede udestående i gennemsnit til 28 dages omsætning (for landforeningerne 33 dage), og så højt et antal *kreditdage* har brugsforeningerne ikke haft siden før den anden verdenskrig.

Statistikken opererer med et begreb „Middelby Brugsforening“, der ligesom pristalsfamilien kun eksisterer på papiret, men som via sine gennemsnitstal fortæller en mængde, bl. a. at der er bundet ca. 45.000 kr. i kreditgivning pr. forening. Det er ikke alene foreningen selv, som rammes heraf i form af rentetab, kontoromkostninger o. s. v., men også FDB som i sidste ende må financiere en del af kreditten.

„Middelby Brugsforening“ skylder omkring 30.000 kr. væk for varer, og brugsforeningernes samlede nettogæld til vareleverandører svarer til 19 dages omsætning til købspris mod 17 *skyld-dage* i 1953. For landforeningerne er antallet af skylddage endda steget med 4 dage til 24 dage i 1954.

I kroner er medlemsskylden steget med 12 mill. kr. fra 1953 til 1954, heraf i landforeningerne med 11 mill. kr. — et bevis på, at kreditbyrdens vækst i alt væsentligt skyldes landbrugs vanskelige stilling sidste år. Som modtræk mod kreditproblemet har en række foreninger indført såkaldte „kontantordninger“, der imidlertid først og fremmest er en ordning af kreditgivningen med henblik på dens løbende afvikling inden for en vis frist, og hvor lidt det rent faktisk har betydet, fremgår af brugsforeningsstatistikens opsigtsvækkende oplysning om, at disse foreninger med „kontantordninger“ ikke har nogen gunstigere stilling end de øvrige foreninger med hensyn til antal kreditdage!

Storre overskud

En anden stor kapitalsluger ved siden af kreditten blev i 1954 væksten i de samlede varelagre på 5 mill. kr. — så meget mere alvorligt som kapitalfrigørelse er en betingelse for brugsforeningsfremstød i de kommende år.

Imponerende er det, at brugsforeningernes indtjening trods alle vanskeligheder alligevel blev forbedret i 1954: Nettooverskudet (forskellen mellem bruttoindtægt og omkostninger) øgedes fra 3,2 til 3,6 pct. af omsætningen, d. v. s. til 40,8 mill. kr., hvoraf godt 26 mill. kr. er udbetalt som dividende og resten henlagt. Iøjnespringende nok lykkedes det nemlig at holde omkostningerne omtrent uændrede i forhold til det foregående år, mens bruttoindtægten voksede fra 15,15 til 15,70 pct. af omsætningen.

Som noget helt nyt bringer brugsforeningsstatistikken i år en tabel over medlemmernes fordeling efter erhverv i samtlige foreninger, men denne interessante oversigt vil i et senere nummer af *Samvirke* fremkomme som en grafisk illustration.

★ ★ ★

ESBJERGSYSTEMET, det moderne og rationelle varedistributions- og varebestillingssystem, som først indførtes på FDBs afdeling i Esbjerg, er nu indført på i alt fem afdelinger, idet både Skive- og Vemb-afdelingerne er begyndt at arbejde efter de nye metoder. Efter jul indføres systemet ved Thisted-afdelingen. Det har allerede længe fungeret for de brugsforeninger, som er knyttet til Ålborg- og Randers-afdelingerne.

På tynd is

Hvad er det for lyssky transaktioner, FDB har indladt sig på i samarbejde med den svenske fællesforening KF? Hvordan forholdet det sig med den møbeludveksling mellem de to fællesforeningers møbelfabriker, som har stået på i det sidste halve års tid?

Er det ikke et forsøg på at løbe om hjørnet med den øvrige møbelbranche i Norden, en tagen-sig-selv-til-rette med det formål at sikre sig forskud på de fordele, der kan opnås gennem et fælles nordisk marked engang i fremtiden?

Hvordan kan FDB tillades at unddrage samfundet den valutaindtægt, der opnås gennem møbeleksporten til Sverige, når ingen andre virksomheder på denne måde får lov til at disponere over deres indtjente valuta?

Hvad er det for en favorstilling, brugsforeningerne har tiltusket sig ved at opnå „Handelsministeriets tilladelse til at foretage varebytteforretninger, som andre virksomheder ikke kan tillade sig“ (citater på en overskrift i *Jyllands-Posten*)?

JA, hvis man skal tro alt dette, som var hovedindholdet i en offensiv, som fhv. handelsminister Weikop rettede mod handelsminister Lis Groes under en folketingsdebat fornylig — så var der sandt for dyden lagt op til en forargelig affære.

Men gudskelov skal man ikke tro det. Og gudskelov er det sjældent, at man bliver præsenteret for en sådan hoben misundelse, hykleri og smålighed, som hr. Weikop serverede ved denne lejlighed.

Det, hr. Weikops angreb byggede på, var, at FDB — efter bevilling fra vareforsyningsdirektoratet — var gået i gang med at udveksle visse serier af møbler fra FDBs møbelfabrik med andre møbelserier fra den svenske fællesforenings møbelfabrik. Tanken hermed er at gennemføre en såkaldt strukturrationalisering. Herved forstås en ordning, som forudsætter, at man i Danmark kun fabrikere bestemte møbelemner, f. eks. stole. På tilsvarende vis begrænser man sig i Sverige til andre møbelemner, f. eks. senge. Derefter får de svenske brugsforeninger stole fra Danmark, og foreningerne i Danmark får senge fra Sverige.

FORDELEN for forbrugerne er let at forstå. Hvis de to møbelfabriker havde fortsat med hver

for sig at producere både senge og stole, foruden alle andre slags møbler, ville produktionen være blevet meget dyrere. Det er indlysende, at omkostningerne ved at fabrikere kun een vare til to lande er meget mindre end ved at fabrikere flere varer til kun eet land.

Strukturrationaliseringen betyder: færre typer, mere rationel produktion, lavere omkostninger og altså også billigere møbler til forbrugerne.

Det er, hvad hr. Weikop under folketingsdebatten kaldte „at tage forskud på de fordele, som kan opnås ved et fælles marked“ til skade for „de virksomheder, der kun kan gøre det samme over dollarpræmieringen“.

HVAD skal man sige til dette mesterstykke i hykleri og misundelse, når det er en kendsgerning, at forud for udvekslingsarrangementet mellem de to fællesforeninger var der truffet en ganske tilsvarende nordisk overenskomst mellem private foretagender, blot inden for en helt anden branche. Det drejede sig i dette tilfælde om at „strukturrationalisere“ fabrikationen af køleskabe og vaskemaskiner, således at man på den ene side samlede sig om de større typer af disse husholdningsgenstande, på den anden side om den samme slags redskaber i mindre udgaver.

Dengang talte hr. Weikop ikke om „at tage forskud på det nordiske fællesmarked“ — nej, det var ganske i sin orden, at private erhvervsaktiviteter „tog forskud“, men når brugsforeningsbevægelsen gør det samme — med meget større ret, fordi gevinsten udelukkende kommer forbrugerne til gode — så udbasunerer det som en begunstigelse af brugsforeningerne på andre erhvervsforetagenders bekostning.

HANDELSMINISTER Lis Groes svarede hertil, at hvis den private møbelhandel havde foreslået en lignende ordning, ville handelsministeriet have taget den op til omgående overvejelse.

Det kan ikke være hr. Weikop ubekendt, at fru Groes tidligere har opfordret erhvervsaktiviteter — *lige-gyldigt om de er private eller kooperative* — til at træffe sådanne arrangementer, fordi hun, som hun sagde i folketinget, „betragter strukturrationaliseringer som overordentlig gunstige til gavn for industrierne og forbrugerne“.

Hvad skal al den forargede snak om forurettelse og tilsidesættelse af den private handel da til for?

LIGE så tynd er den is, hr. Weikop bevæger sig på, når han ved samme lejlighed insinuerede, at FDB havde opnået fordele i strid med loven ved at få lov til at disponere over indtjent valuta.

Hermed mente han, at den valuta, som FDB opnår ved sin eksport af møbler til Sverige rettelig burde afleveres til Nationalbanken.

Når han siger det, er han ikke så dum, som han anstiller sig. Eksportindtægten er naturligvis nødvendig for FDB til dækning af den modsvarende import fra Sverige, og hvis FDB nægtes dispositionsret over sin valuta, går hele arrangementet i stykker, fordi der ikke er noget at betale med.

Uden et bytteforhold heller ingen struktur-rationalisering, for i så fald bliver der jo kun stole på den ene side og senge på den anden. Men i øvrigt er det en vildførelse at tale om uretmæssigt forbrug af fremmed valuta. I det foreliggende tilfælde foregår byttet i samme indbyrdes værdiforhold, og når bytteværdierne modsvares hinanden, er der ud fra et valutamæssigt synspunkt kun sket det samme, som hvis de to parter havde holdt sig inden for deres respektive grænser.

Altså: Regnestykket går lige op. Danmark er valutamæssigt hverken blevet rigere eller fattigere ved denne transaktion.

Det er sandheden bag hr. Weikops insinuationer.

HVORDAN i øvrigt med de vaskemaskiner og køleskabe, som skal hentes fra andre nordiske lande ifølge denne branches aftaler? Kommer de ind uden forbrug af fremmed valuta, indtjent ved eksporten af de modsvarende danske maskiner? Hvis ikke, hvordan så?

Nærmere forklaring udbedes.

VI siger med Voltaire: Oh, herre, lad vore fjender gøre sig selv til grin. Og det har hr. Weikop gjort til gavn i denne sag, som både er lille og stor — *lille*, fordi den er uden økonomisk betydning for FDB, *stor*, fordi den rummer et perspektiv af vældig rækkevidde. Her har man i en nøddeskal et eksempel på, hvad de nordiske fællesforeninger i fællesskab kan udrette, hvis grænserne åbnes ved en toldunion, og produktionen kan specialiseres og rationaliseres med henblik på afsætningen på et stort marked. Så vil man ikke nøjes med bare at aftale, hvem der skal lave stole, og hvem der skal lave senge.

Men samtidig er sagen også typisk for dens hovedpersoners indstilling. For hr. Weikop er det afgørende, hvad tanken om strukturrationalisering kan tjene til som operations-

basis for private erhvervsinteresser. Alt andet må gerne gå til bunds i smålighedens og egoismens mosevand.

FOR fru Groes derimod er en stor tanks fuldbyrkelse det vigtigste. Hun ved af bitter erfaring, hvor svært det er, på trods af al national-egoistisk vanetænkning og erhvervs-egoistisk bagstræb, at nå frem til den helt ideelle løsning: Toldunionen — ad lovgivningens vej. Lykkes det, vil det i hvert fald vare længe.

Godt, så må man prøve en genvej! Det er derfor, hun utrætteligt — også i Folketings-debatten forleden — opfordrer erhvervene på alle sider af de nordiske grænser til at samles om private aftaler om struktur-rationaliseringer.

Om de gennemføres af private eller kooperative virksomheder, er for hende ligegyldigt. Det afgørende er, at jo flere vi får af dem, jo nærmere er vi ved det nordiske fællesmarked og dermed toldunionen, som skal sikre hele det skandinaviske område stormagtsrang i verdensøkonomien, hvad vor indeklemt økonomi just ikke udstyres os med i øjeblikket.

NÅR man stiller disse to synspunkter — fru Groes' og hr. Weikops — overfor hinanden, må man indrømme, at han har været afgjort uheldig, da han under debatten brugte ordene: at „det er handlingerne og ikke ordene, det drejer sig om“.

Netop!

★ ★ ★

SLIDMAND arbejdssok koster kr. 8,45. Ved en beklagelig fejl var prisen i en del af oplaget af nr. 19 angivet som kr. 7,45.

★ ★ ★ ★

Købmands-monopol stiftes ad bagvejen

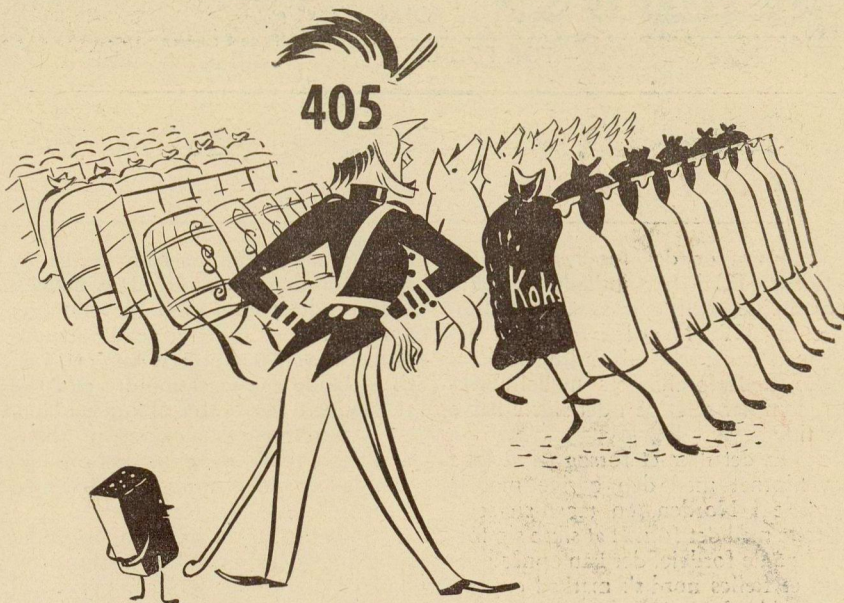
Alle steder, hvor bykvarterer er i hurtig vækst, bliver det aktuelt at indtage spørgsmålet om placering af nye butikker i den samlede byplanlægning, f. eks. ved oprettelse af centralt beliggende butikstorve, hvor forbrugerne kan få dækket hele striben af daglige indkøbsbehov. Det turde være en selvfølge, at brugsforeninger må have samme adgang til at blive repræsenteret i sådanne forretnings-centrer som private handlende, men en kendsgerning er det ikke desto mindre, at De samvirkende Købmandsforeninger for tiden arbejder med en plan om at optræde som rådgiver for kommunerne ved anbringelse af nye butikker, således har købmændene allerede nu ansat en arkitekt til at forhandle med myndighederne om byplanlægning.

Rent faktisk er planen allerede prøvet i Birkerød nord for København, en hastigt voksende forstadsby, hvor køb-

mandsforeningerne har drøftet butiksfordelingen med kommunalbestyrelsen, for — som det hedder — at lette husmødrenes indkøbsmuligheder.

Det lyder jo meget fornuftigt, men sagens kerne er nok ganske enkelt, at købmandsforeningerne ad denne bagvej søger at oprette butiks-monopoler for sine medlemmer i de nye kvarterer. Som *Uddelerbladet* bemærker i en kommentar hertil, kan brugsforeningerne naturligvis ikke godkende, at De samvirkende Købmandsforeninger skal være ene om sammen med kommunalbestyrelsen at bestemme, hvilke butikker der skal anlægges på en sådan plads. Et bestemt krav må det være, at de lokale brugsforeninger deltager i rådslagningerne om byplanlægningen, for netop i disse områder er det af største vigtighed, at brugsforeningerne er med til at skabe den konkurrence, som ingen forbruger vil være foruden.

Marchen fortsætter

Rugbrødet: — Hvornår bliver det mon min tur?

★ ★ ★ ★

I udvidelsens tegn

Der er rivende udvikling i FDBs og brugsforeningernes arbejde på at sikre medlemmernes forsyning med udvalgsvarer gennem egne varehuse og specialmagasiner. På hovedstrøget i Ålborg ventes således først i det nye år åbnet et FDB-varehus på størrelse med *Anva* i København, skabt gennem ombygning og udvidelse af FDBs manufakturmagasin, der netop til foråret kan

fejre sit 25 års jubilæum. Naturligvis vil varehuset fremtræde i fuldt moderne udstyr og skal foruden manufaktur omfatte bl. a. isenkram og optikvarer, og som et led i udvidelsesarbejdet er man for øvrigt allerede nu nået så langt, at man har *møbelafdelingen*s nye, smukke lokaler færdige på 2. sal i den store ejendom, hvor tidligere forlystelsesetablissementet Ritz-Safari havde til huse.

I Holbæk er FDBs møbelbutik inddraget til fordel for et ombygget og udvidet FDB-magasin, der åbner allerede den 1. december, og som vil blive en af byens førende butikker. I den anden ende af samme forretningsgade kommer i tilgift brugsforeningernes nye Fox-skomagasin. Værd at nævne er endvidere FDB-magasinet i Vejle, som i sin nye skikkelse fremtræder som et tiltalende og effektivt konfektions- og trikotagehus på fuld højde med tidens krav.

Også Bornholm får sit varehus, der skal opføres på FDBs byggegrund på torvet i Rønne. Det andelsselskab, der skal drive varehuset, og som blev organiseret for allerede et år siden, har for kort tid siden overtaget Fox-magasinet sammesteds i Rønne, og det kan herefter drives som åben butik med ret til at handle med alle. Glemmes må heller ikke de mange nye Fox-skomagasiner, som er i anmarch rundt om i landet: Foruden i Holbæk også i Nyborg, Skive, Glostrup, Hjørring og Slagelse.

THI KENDES FOR RET

Novelle af
STEVE LOGAN

Tegning af
MOGENS FØNSS

med en anden mand, og De dræbte hende, vel vidende hvad De gjorde. De er forhenværende officer, De har gennem krigen gennemgået en intensiv træning, hvor det først og fremmest kom an på selvkontrol, De har i al den tid lært at tænke koldt og

klart, før De handlede, og alligevel hævder Deres forsvarer, at det chok, opdagelsen gav Dem, på et øjeblik udslettede al denne årelange, næsten videnskabelige træning. Det er det rene vrøvl!

Advokatens store, udtryksfulde hænder greb med et fast tag om den sorte silkekappes opslag. Alle indrømmede, at han var i fineste form ... biddende, sarkastisk, overbevisende.

Harvey talte kun et kvarter, men da han sluttede, var alle klar over, at det var hans argumenter og ikke Lortons, som havde påvirket jury'en. Lorton gjorde sit bedste i sin duplik, men selv da han fik fangen til at græde ved at spørge ham, om han havde elsket sin hustru — selv da vidste han, at slaget var tabt.

Jury'en vendte tilbage med kendelsen: Skyldig i overlagt mord. Der var meget stille i retssalen. Kun engang imellem hørte man den unge mand hviske: — Jeg elskede hende, åh, jeg elskede hende sådan ...

— — —
Harvey nåede normalt aldrig 5.50-toget. Men i dag var han blevet færdig langt tidligere, og han kunne sagtens komme hjem med 4.15. Han satte sig til rette i kupeen, opstemt over de mange lykønskninger i anledning af hans glimrende aktorat, glad ved tanken om endelig at kunne tilbringe en rolig eftermiddag på sit dejlige land-

Anklageren, mr. Harvey, rejste sig for at krydsforhøre tiltalte.

Advokatens stemme dirrede af indignation:

— De erklærer altså under edsansvar, at De i gerningsøjeblikket handlede fuldkommen ubevidst?

Manden foran skranken fugtede sine læber og så næsten bedende på sin forsvarer. Sir Thomas Lortons tale havde ganske vist gjort indtryk på jury'en — det var Harveys opgave at udslette det igen, og enhver i retssalen vidste, at det ville han sætte alle kræfter ind på. Man kendte fjendskabet mellem Lorton og Harvey — rivaliseringen og den evindelige kompetencestrid.

— Nå? snerrede Harvey.

Den unge mand fremstammede et svagt „ja“. Han huskede, hvor bleg Emmy så ud dengang. Selv nu kunne han ikke rigtig få sig selv til at tro, at hans kone virkelig var død.

— Mine herrer jury-medlemmer, sagde Harvey, — anklagedes forsvarer har erklæret, at denne ækle forbrydelse blev begået, medens anklagede befandt sig i en tilstand af, hvad han behagede at kalde „åndelig mørklægning“. Jeg har til hensigt at bevise overfor Dem, at en sådan mental tilstand ikke eksisterer — ikke kan eksistere! Intet menneske taber fuldkommen kontrollen over sig selv, tordnede han, — hvad der end sker. De, anklagede, opdagede, at Deres kone havde forbindelse

sted. Og Nancy ... han kunne nå at være hjemme til te! Nancy — hans unge, friske hustru ...

Da han nåede sit hus, gik han ikke op ad hovedindgangen, men skrædede over græsplænen. Han ville pludselig dukke op foran de franske døre i have-stuen. Det ville være en behagelig overraskelse!

Harvey havde næsten lidt for meget succes med sin overraskelse. Nancy's ansigt var ligblegt. — Men George, sagde hun og før med hånden op til struben, — åh, hvor du dog gjorde mig bange ...

Han lo. — Og så er der endda dem, som påstår, at tankeoverføring er noget sludder, sagde han og kyssede blidt hendes øjne, — hvor har jeg dog længtes efter dig, lille pige.

— Tankeoverføring? Hvad mener du, George?

— Du har stillet kopper frem til mig dér. Han nikkede hen mod te-bordet. — Ja, jeg er parat. Endnu en sejr, Nancy — jeg havde hele jury'en i min hule hånd ... dommen blev, som jeg ville ha' den!

— Det var nu ikke tankeoverføring, lo hun, — det var mrs. Merriless. Hvis

du vil benytte din fabelagtige iagttagelsessevne, du praler så meget af, så vil du se, at der er blevet drukket af koppen.

— Javel, hvad ville hun dog, det gamle spektakel?

— Åh, du ved, det er denne basar ... indsamlingen til Rodley-kirken. Hun ringede på Burton, den perfekte hushovmester, og bad ham servere mere te.

Nancy var meget talende og efter-lignede livagtigt mrs. Merriless' tørre, knirkende stemme.

— Jeg vidste ikke, at mrs. Merriless

70 millioner bier malkes

Et halvt hundrede sydtyske malkepiger har sikkert det mærkeligste malkearbejde i verden. Hver af dem malker 6000 bier daglig. Kun tre tudedele gram giver en bi, to millioner skal malkes, før der er blot en deciliter bigift.

Selv de gode gamle ægyptere kendte bigiftens lægende egenskaber. Og for mere end et hundrede år siden vidste folk på landet, at biavlerne ikke fik gift. Hvorfor?

Spørgsmålet er først blevet besvaret

i de seneste årtier, hvor talrige doktor-afhandlinger har dokumenteret, hvad folk på landet forlængst vidste.

For en snes år siden fandt en tysk forsker ud af, hvordan bierne kunne tvinges til at afgive deres gift. Denne opdagelse lagde grunden til en bigård, som i dag med sine 70 millioner indvi-der er Europas største. Staderne er i sommermånederne udstationeret i hele Sydtyskland, men bierne kommer i et fastlagt system til malkning på medicinalfabrikken. Tæt indhyllt i gaze står „malkepigerne“ ved arbejdsbordene, et røgslør bedøver bierne, og derefter fanges de een for een med en pincet. Blødt, men bestemt presses bagkrop-pen mod et trækpapiragtigt underlag, brodden udfører sit stik og afsætter sin gift i papiret, en klat så lille, at dens plads må markeres med en nål.

Hvad bruges bigiften til? — Fra den her omtalte bigård indgår bigiften i produktion af medicin, og et af disse medicinalprodukter — et gigtmiddel — har allerede befriet hundredtusinder for rheumatiske smerter. Alene dette resultat har været ind-satsen værd. Bigiften har dog et langt videre virkeområde og bruges i forskellige former for medicin til behandling af nervelidelser, ledbe-tændelser, ischias, næl-defeber, astma m. m.

Bigiften forårsager,

så vidt forskningen har konstateret, at stofskiftet i de behandlede syge celle-væv bliver normalt. Der er tale om en vedvarende og ikke forbigående bedring. Denne viden er ganske ny og er opnået ved hjælp af isotoperne, efter at disse „atomspioner“ (således som beskrevet i *Samvirke* 1. juli i år) er taget i videnskabens tjeneste.

Bemærkelsesværdigt er det, at man har opdaget, at bigiften stimulerer le-gemets naturlige dannelse af *cortison*. Erkendelsen af dette stof er en af læge-videnskabens seneste og største triumfer — som middel mod gigt! Når man i fordums tider lod bierne stikke sig for at bekæmpe gigten, var der altså tale om anvendelse af cortison, uden at man kendte stoffet.

Når blomstringstiden er forbi, bli-ver de 70 millioner bier af den grund ikke arbejdsløse. I medicinalfabrikken samles de om efteråret og sættes så på en kost af lægeurter. Dette forårsager, at deres honningmave udleverer en særlig honning, stoffet melsamin, et lægemiddel, som bl. a. lindrer luft-vejslidelser.

Bierne er i øvrigt ikke de eneste insekter, hvis gift gør nytte i læge-videnskab. Bag en dør med plakaten: „*Livsfare, giftige dyr!*“ går i et ber-linsk institut nogle hundrede, ti centi-meter store tropeedderkopper i bure. Disse farlige dyr malkes hver måned tilsammen blot for fire gram gift.

Edderkoppegiften er lige kommet i videnskabens søgelys. Siden 1952 har den under navnet Aranin været benyt-tet i Tyskland og vist sig virksom over for gigt, astma og nervesmerter. Stof-fet yder også beskyttelse mod virknin-gen af slangebider, en bekræftelse på det gamle ord om, at med ondt skal ondt fordrives.

Tre af „malkepigerne“, der til brug i medicinalfabrika-tion malker bierne for deres gift. Glasset indsat rummer gift fra mere end hundredtusind „malkninger“.

røg Sobranie-cigaretter, sagde Harvey og kiggede på en knust stump, der lå ved siden af resterne af en Superba — det mærke, Nancy altid røg.

— Nej, det gør hun ikke ... Han så på sin kone og hørte et lille gisp, før hun tilføjede ... det vil sige, det plejer hun ikke ...

— Denne ingeniør Chisholm ryger Sobranie, sagde advokaten. Han følte vreden vælte op i sig, men han var rolig udadtil: — Jeg troede, at jeg een gang havde sagt, at jeg ikke ønsker hans besøg i vort hjem.

Harveys stemme lød meget saglig og kølig. Mange vidner havde ladet sig narre af denne tilsyneladende ligegyldighed. — Åbenbart har det ikke været et rent tilfældigt besøg, fortsatte han: Te, cigaretter, alt dette ...

Så sagde hun i desperation: — Du skulle ikke have ladet mig være så meget alene.

Han lagde mærke til, at hun sagde „have ladet“, ikke: du skulle ikke lade mig være så meget alene! Han følte vreden igen, mere voldsomt end før. — Havde jeg ikke nået det tidlige tog, havde jeg ikke kunnet få beviser, se, se ... hvor længe har det stået på?

Men han behøvede ikke at spørge. Han vidste, at det allerede havde været længe. Han tvang hendes ansigt op mod sig, men det var hendes hals, hendes strube, der røbede hende — disse krampagtige, svælgende bevægelser. ... Tænk, hvis det blev kendt, at lady Harvey ...

En vældig sort bølge af mørke skyldede op foran hans øjne, inde i hans hoved ...

Advokaten vidste ikke, hvor længe han havde siddet sådan. Der havde været noget med Nancy ... han måtte tale med hende — der havde vist været noget frygteligt imellem dem. Han rejste sig. Så stirrede han frem for sig og opdagede jagtgeværet på gulvet. Havde han været inde at hente det? Mærkværdigt! Der var jo først jagt på søndag ...

— Nancy, Nancy! råbte han. Men så opdagede han pludselig den frygtelige uorden i værelset. Der løb stadig dråber fra den væltede tepotte ned på tæppet ...

Han opdagede først det lille hul i Nancys pande, da Burton kom ind med aftenavisen. Den var foldet sammen, således at overskriften tydeligt kunne ses:

„Statsadvokaten benægter muligheden af hukommelsestab.“

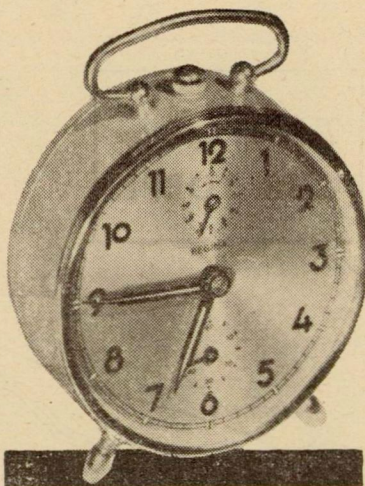
HVORFOR

ville De dømme eller frikende hovedpersonen i Andels-Teatrets tourné med kriminalskuespillet *Natten til den 16. januar*? Som bekendt indeholder skuespillet det raffinement, at der hver aften blandt dets publikum udvælges nævninge, som afsiger en kendelse i skyldspørgsmålet. I denne anledning udskrev Andels-Teatret og *Samvirke* en konkurrence for at give dem, der havde overværet skuespillet, en lejlighed til at formulere en opfattelse af spørgsmålet: Skyld eller ikke, på grundlag af de kendsgerninger, som fremlægges under „retshandlingen“ på scenen. Den 1. december udløber indsendelsesfristen i konkurrencen. Indlægene, der ikke må overstige 300 ord, sendes mærket *16. januar til Postboks 1229, Kbh. S.* Præmierne, 200 kr. og 100 kr., uddeles for de bedste indlæg, der offentliggøres i julenummeret.

Dødsfald

59 år gammel er lærer *Aksel Jansen*, Andelsskolen, fornylig død. Siden skolens oprettelse havde Jansen været dens lærer i manufaktur, og mange hundrede uddelere og ansatte i brugsforeningernes tjeneste har i årenes løb nydt godt af hans store faglige indsigt og fremragende pædagogiske evner. Til sin gerning havde Aksel Jansen ydet et væsentligt bidrag ved selv at skrive Andelsskolens lærebog i manufaktur. Herudover havde han i årenes løb vist sin store trofasthed mod brugsforeningssagen som en utrættelig deltager i uddelernes kursusarbejde landet over. Aksel Jansen var oprindelig manufakturmand, men i 1931 kom han efter virksomhed i branchen og lærergering ved handelsskolen i Odense i FDBs tjeneste og blev derefter i 1932 som en af de første ansat ved den da nyoprettede Andelsskole i Middelfart.

så står vi OP!

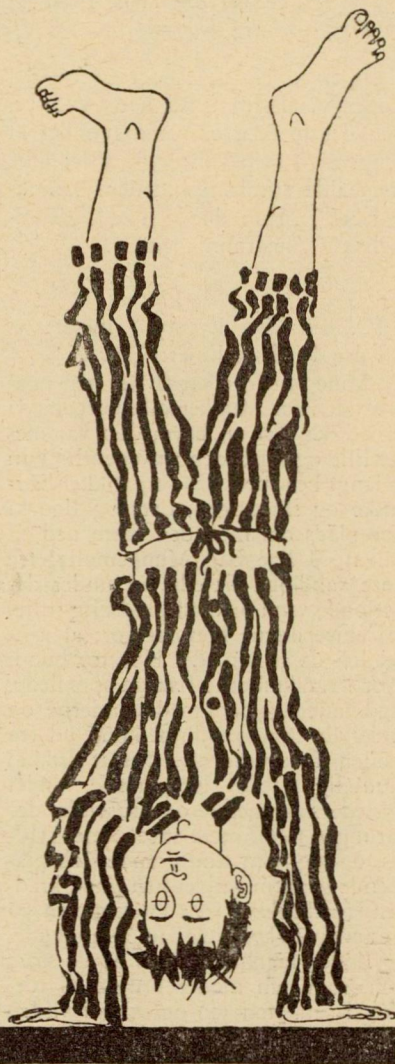

De kan være helt sikker på at komme op til tiden, når De køber et vækkeur i BRUGSEN med det kendte Regina værk.

Uret har eet døgn værk med kraftig vækker, kassen er nydeligt lakeret og fås i forskellige farver. Det er med gylden kant og beslag, buet glas og metalskive med selvlýsende visere og punkter. Uret er et virkeligt kvalitetsur til en særdeles fordelagtig pris - kr. 17,00

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN

vi følger en å

HVER dansk å er bundet til sin historie og sin natur, sin hjemstavn. For alle danske, men tillige i en hel verdens bevidsthed er Odense å blevet et stykke af H. C. Andersen, vel næsten en del af hans forudsætninger. Johannes Jørgensen udtrykker sammenspillet mellem digter og å i disse smukke vers:

*Vi sad på en bæk, der hvor skoven
går ned
med en skrænt imod Odense å.
Du sagde: „Det er det samme vand,
som H. C. Andersen så!“*

*Du navnløse bølge, du usselige å —
et under med dig er sket!
En verden kender dit navn, fordi
en digter på dig har set!*

Og hvad H. C. Andersen så, det møder vi altsammen i hans eventyr, som det jo ikke er meningen her at gengive — men kan nogle titler ikke fremkalde erindringsbilleder? „Klok-kedybet“, „Hun duede ikke“, „Tom-melise“, „Snedronningen“ ...

I „Mit Livs Eventyr“ møder vi Odense å i disse linier:

„Mine forældre var flyttet hen i garden uden for Munkemølle-port, og vi havde der fået en have; den var meget lille og smal, den var egentlig kun et langt bed med ribs- og stikkelsbærbuske og så gangen, der tog lige så stor plads op, men den førte ned til Odense å lige bag Munkemølle; tre store vandhjul drejede sig under det styrtende vand og stod pludselig stille, når sluseportene blev sat for; al vandet løb da af åen, der blev tør bund, hvor i vandhullerne fiskene sprællede, jeg kunne tage dem med hænderne, og under de store vandhjul kom, ud fra møllen, fede vandrotter for at drikke; pludselig løftedes sluseportene, vandet styrtede skummende og brusende, der var ingen rotter mere at se, ålejet fyldtes, og jeg, som stod derude, løb pjaskende gennem vandet hen imod bredden, forskrækket som ravsamlere på Vesterhavets kyst, når han er langt ude, og floden kommer. På en af de store sten, som min moder brugte til toebræt i åen, stod jeg og sang i vilden sky alle de viser, jeg kunne, og tit var der hverken mening eller melodi, men egen selvlavet sangklang, som den bedst ville komme.“

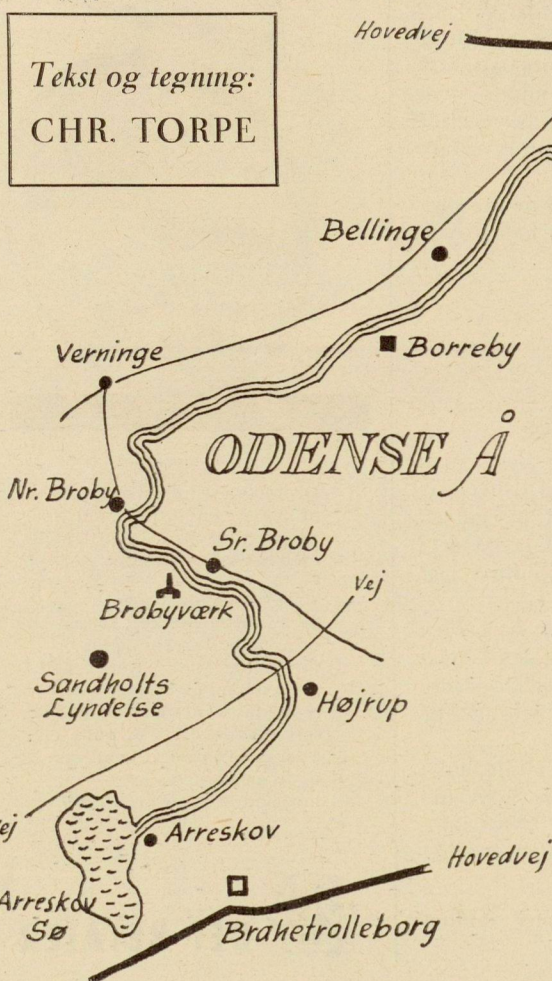
Allerede dette minder os om, at Odense å havde sit trælse dagværk, før digteren kom og så på den og adlede den. Det var ved den store Munkemølle, at skomagerens langbenede Hans Christian mødte åen ved et efter den tids forhold betydeligt industriforetagende, som åens vand leverede drivkraft til, sparet op under dens lange løb fra Arreskov sø — eller som den også hedder Fleninge sø — og søerne øst derfor omkring Brahetrolleborg — Nørresø, Store Øresø og Brændegårds sø — hvorfra en række vandløb som små åer — Silkeå og Hågerup å — bliver til Odense å, der

på sin vej videre nordpå i Svendborg amt henter tilløb fra Kværndrup og Lørup ved Ringe.

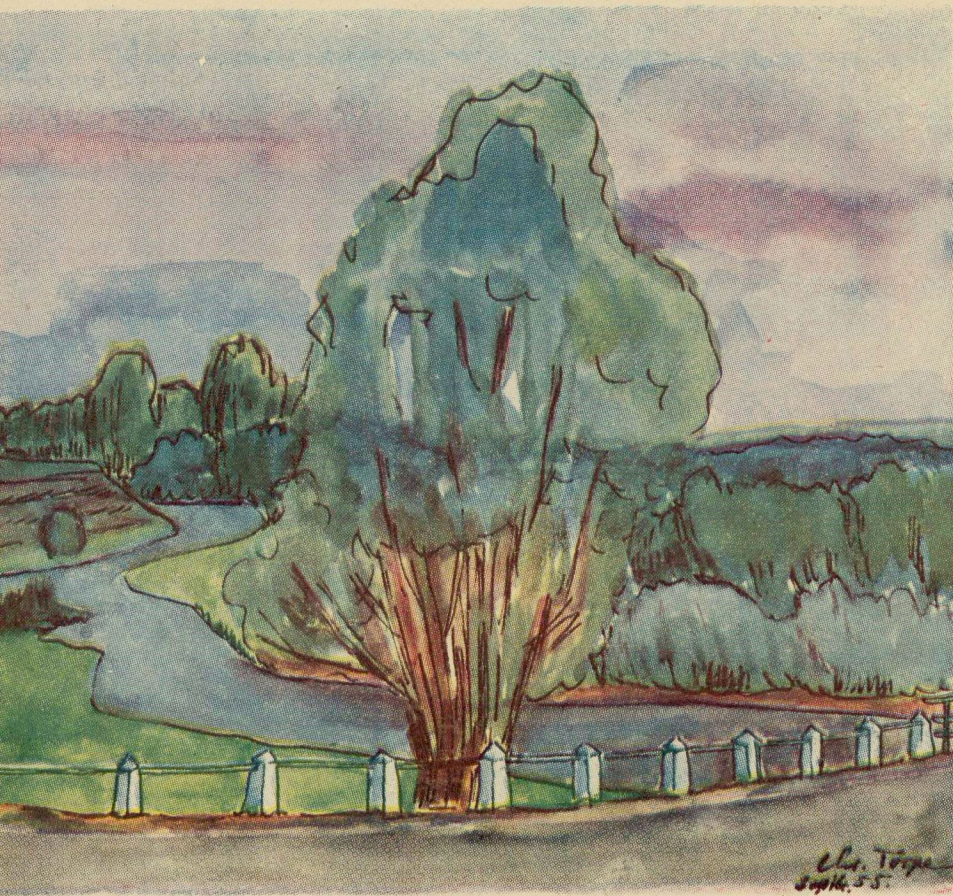
Og Munkemøllen er ikke den eneste virksomhed, Odense å har været spændt for. Der har naturligvis været en række vandmøller — nogen eksisterer vel endnu — men også et større industrianlæg har Odense å lagt kræfter til omend

ODENSE Å

adlet af digteren

langt tilbage i tiden og kun i et lille åremål. Navnet er bevaret: Brobyværk ved Sønder-Broby. Her anlagde rigsmarsken Anders Bille i årene efter 1646 en stor våbenfabrik. Anders Bille fik under Christian den Fjerde ansvar for rigets forsvar på en tid, hvor dette var i en sørgelig forfatning, og som et led i sine bestræbelser på at op- hjælpe det, opnåede han privilegium på våbenfremstilling samt toldfrihed for indførte råmaterialer. Rigsmarsken på Brobygård rev gården Højsgård ned (lagde jordene under Løgismose) for at bruge materialerne til værkets bygninger, og i al fald kroen i Brobyværk er der stadig i dag et minde fra den tid. Den var bolig for våbenmesteren. I alt tredive adelsmænd var „participanter“ i det vil sige deltog med

Odense å ved Bellinge en sensommerdag.

er sin part — den tids „aktionærer“ men meget tyder på, at der var en ikke „medparticipanter“, og at disse var storkøbmænd i Odense og andre steder. Det var vist dem, der skaffede pengene og drev virksomheden. Tegnskaber viser, at våbensmedien i Brobyværk havde en stor produktion. Den fremstillede åbenbart især sabler og andre stikvåben, økser, spader og øvle, men også geværer i betydeligt tal og af et anset mærke. Såvel tegnskaberne som arbejderne var for det meste vedkommende indkaldt udenlands, og der foreligger forskellige vidnesbyrd om, at de udenlandske arbejdere voldte egnen adskillig kval. Tre våbensmede nød internationalt anseelse: Andreas Neidhorst, Casper Kohl og sønnen David Kohl.

Noget af det første — måske det allerførste — der udgik fra Brobyværk, var tredive galla-partisaner til kong Frederik den Tredies kroning. En partisan ligner en hellebard, men har i stedet for øksebladet et langt, bredt blad. Flere af disse partisaner med ornamentale „Brobyværk“ i guld findes på Tøjhusmuseet, og såvel dette museum som Nationalmuseet har i sine samlinger flere andre våben fra rigsmarskens våbensmedie, der imidlertid kun fik en kort levetid. I 1658 blev den erobret

af Karl X Gustavs svenske tropper og delvis jævnet med jorden, og der blev aldrig senere gjort noget forsøg på genrejsning. På det tidspunkt havde værket mange penge til gode hos staten, og herom førtes langvarige processer, der strakte sig ind i Christian den Femtes regeringstid.

Over Nørre-Broby, i hvis kirke vi finder en af den navnkundige billedskærer Claus Bergs altertavler, glider åen ind i Odense amt og fortsætter over Borreby — hvor en bæk støder til fra Tommerupkanten — og Bellinge. Efter at have passeret Odense by slår den en bue østpå over Åsum, Biskorup, Bullerup og Seden, før den løber ud i Odense fjord. Åen løber altså ikke ud i Odense kanal. På en strækning løber den parallelt med kanalen, men skilt fra den ved en dæmning, for at den ikke skal slemme kanalen til.

Til åens løb gennem de fynske sogne er naturligvis knyttet sagn og historier, beretninger fra såvel de ældste som nyere tider. På Åsum bro skal i 1500-tallet seksten bønder have overfaldet og dræbt herren til Hindemae, Hans Strangenette, da han var på vej hjem fra Odense efter at have vundet i en proces imod dem om hoveri-

arbejdet. De skar ham totalt i småstykker med deres leer — efter aftale ydede hver sit grundige bidrag, for at de alle skulle være lige gode om mordet. Og de blev alle seksten henrettet på en bakke øst for byen.

Ingen anden å har vel (eller rettere har haft) så mange navne, f. eks. navne som Kalveå, Ellemoseå, Klarå, Næsbyå og Stavis å. Og kender De de mange mærkelige stednavne i egnen omkring Brahetrolleborg, hvor Odense å henter en del af sit vand? Først nogle af de lidt forskruede danske: Yndighed, Lundsryd, Akseglæde, Planteheld og Lykkevalg! Og dernæst nogle af de navne, der er hentet fra den klassiske oldtid: Troja, Sparta, Athen, Delphi, Korinth og — Lækedæmonien ved Arreskov sø! Disse mere eller mindre „vellykkede“ navne, hvoraf i al fald Korinth er landskendt (den store stationsby med landbrugsskolen), skyldes digteren Jens Baggesen, der opholdt sig på Arreskov under udskiftningen i slutningen af 1700-tallet! Navnene skulle vel være en poetisk opsang til

de bønder, der fik jord, og som skulle indlede den rivende udvikling i dansk landbrug.

Odense å er i dag H. C. Andersens! Men den har altså før hans tid haft navnkundighed som industriå — et nytigt vandløb, et praktisk anliggende, ikke bare eventyr og mosekonebryg. Men for H. C. Andersen var der alle dage eventyr i al teknik. Hans fantasi tumlede endog med flyvningen, som han regnede for sikker fremtid. Hvor han kom, fantaserede han om inddæmningsarbejder og andet teknisk væsen. Han var synsk! Husker De, at det er ham, den fynske eventyrdigter, der har skrevet „Jylland mellem tvende have“ med det forjættende: „Skynd dig, kom om føje år, heden som en kornmark står —“? Ingen jammer som hos andre digtere over hedens forsvinden. Snarere en fanfare til kornagrenes hyldest.

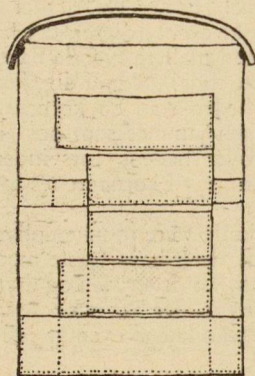
Mon det skulle være munkemøllens store vandhjul, dette hans første møde med teknikken, vandets rislen og dryppen i sluseportene, der har nymmet sanden også for teknikkens eventyr ind i hans sind?

*En verden kender dit navn,
fordi en digter på dig har set!*

Den nye er kommet i strømlinet model

Denne nye HUGIN opfylder den travle husmoders drøm: den mest effektive støvsuger af alle.

- ★ Specialkonstruerede mundstykker med sugekraft over hele bredden.
- ★ Nyt kombinationsmundstykke til tre forskellige sugninger.
- ★ Sugeslangen låses urokkeligt fast.
- ★ Let start og stop med et tryk på den specielle fodafbryder.
- ★ Praktisk tilbehørspose.
- ★ Krog til ophængning af støvsugeren.

HUGIN TOP-VAC med alt tilbehør koster kun

360.-

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN OG MAGASIN ANVA

Seks og halvfems eller niti seks

694857 læses: seks hundrede (og) fire og halvfems tusind otte hundrede (og) syv og halvtreds. Det vil sige, at de seks cifre læses i rækkefølgen: 1-3-2-4-6-5. Meget lettere bliver det ikke, selv om man deler tallet i tre grupper: ni og tres — otte og fyre — syv og halvtreds (2-1-4-3-6-5).

Man kan sige, at dette er noget, vi må affinde os med. Som argument dur et sådant synspunkt dog ikke. Vi har forlængst taget et andet talsystem i brug på visse områder. På postanvisninger og cheks anvendes oftest titalsystemet, og f. eks. 968 skrives *ni hundrede seksti otte*. Det er indført af praktiske grunde, og meget taler nu for, at vi udvider brugen af titalsystemet.

Titalsystemet er ikke nogen nymodens opfindelse. Til beroligelse for dem, som ængstes over, at et særpræg forsvinder, hvis vi opgiver vort tyvetalsystem, skal det anføres, at titalsystemet er det oprindelige i vort sprog, mens tyvetalsystemet er indført af lygmænd i middelalderens mørke.

Afgørende kan det dog naturligvis ikke være, om det ene eller det andet system er ældst, derimod om vore talord skal være så praktiske som muligt. Det, vi bør arbejde hen imod, må være at få titalsystemet taget i brug i det talte sprog, begyndende med regneundervisningen i barneskolen.

Her er den vrangvillige atter parat med en indvending: Kan det virkelig være meningen, at vore børn skal bebyrdes med den slags?

Men tværtimod at være en byrde, vil titalsystemet være en lettelse for børnene. Man bør begynde allerede i de første klasser. Det er en uhyre vanskelig sag for syv-otte års børn at fatte, at 37 skal læses „syv og tredivé“. Når de derimod kan tage tallene i den naturlige rækkefølge og læse *tre-ti-syv*, vil det falde dem meget lettere. Det vil tillige give en noget større sikkerhed i regnefærdigheden og gavne senere i det praktiske liv. Hvis en revisor kommer ud for unøjagtigheder i et regnskab, begynder han med at granske, om nogle tal skulle være blevet „vendt om“, så der f. eks. er blevet skrevet 78 i stedet for 87.

Som man ser, taler alt det nævnte — og mere til — for titalsystemet. Tyvetalsystemet slipper vi nemmere om ved; det har ingen fordele, man kan pukke på, udover at det er det, vi voksne er vant til.

I de seneste år er Foreningen Norden gået i brechen for, at vi skal tælle nordisk og praktisk. Titalsystemet benyttes i forvejen af Sverige og Norge og herhjemme af flere store virksomheder. Lad os alle gå hen og gøre ligeså.

Om rigtige indianere

I har sikkert tit leget indianere. Vil I høre lidt om, hvordan indianerne levede i virkeligheden for en to-tre hundrede år siden? De boede selvfølgelig ikke i huse, som vi gør i dag. I sumpede egne, f. eks. i Florida og Georgiaovre i Amerika boede de i pælehytter for at beskytte sig mod krokodiller og mod angreb fra fjendtlige stammer.

Mange indianere boede i telte, såkaldte „tepeer“, lavet af bøffelhud og malet med kulørte mønstre eller med billeder, der beskrev vigtige begivenheder fra stammens liv.

Men de mærkeligste af alle indianerhuse var „puebloerne“, hytter lavet af tørret mudder med mange små rum i og anbragt på en stejl klippeside. Når man boede i sådan en hytte, var man godt beskyttet mod fjender, for så snart der var fare på færde, hejsede man blot i en fart den rebstige op, der var den eneste vej op til hytten. Disse indianerbeboelser fandtes især i den del af Amerika, der nu hedder California.

Indianerne, der levede for 250 år siden, var hårdt arbejdende folk, der ikke havde tid til leg og morskab. Hele sommeren måtte de følge efter og jage bøffelhjortene på de store sletter, for hele vinteren skulle de leve af det tørrede bøffelkød. Bøffelhuden skulle de bruge både til at lave telte af og tøj til at have på kroppen. Bøffelben og -knogler brugtes til våben og alle slags redskaber. Indianerne var altså lige så afhængige af bøffeljagten, som eskimoerne på Grønland i gamle dage var afhængige af lykken under sæljagten.

At lave mad var heller ikke nogen let sag for dem, for de havde ingen gryder eller pander, der var stærke nok til at tåle direkte ild. I stedet for anbragte de rødglødende sten i vand og rogte maden på den måde, eller de hængte kødet hen over den åbne ild, til det var stegt igennem.

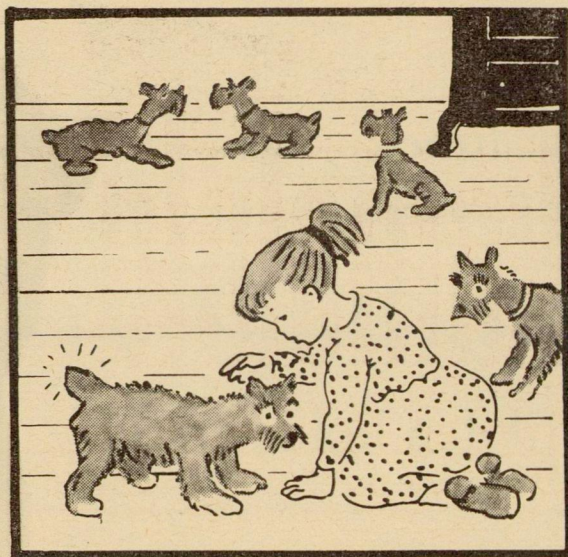
En særlig velsmagende ret tilberedte de ved at lave et lille bål i et hul i jorden omgivet af sten. Når stenene efterhånden blev rødglødende, fjernede de ilden og asken og lagde skal- og korn og frø ned i hullet, som de derefter dækkede til med græs. På denne måde fik de en fin slags fiskebudding.

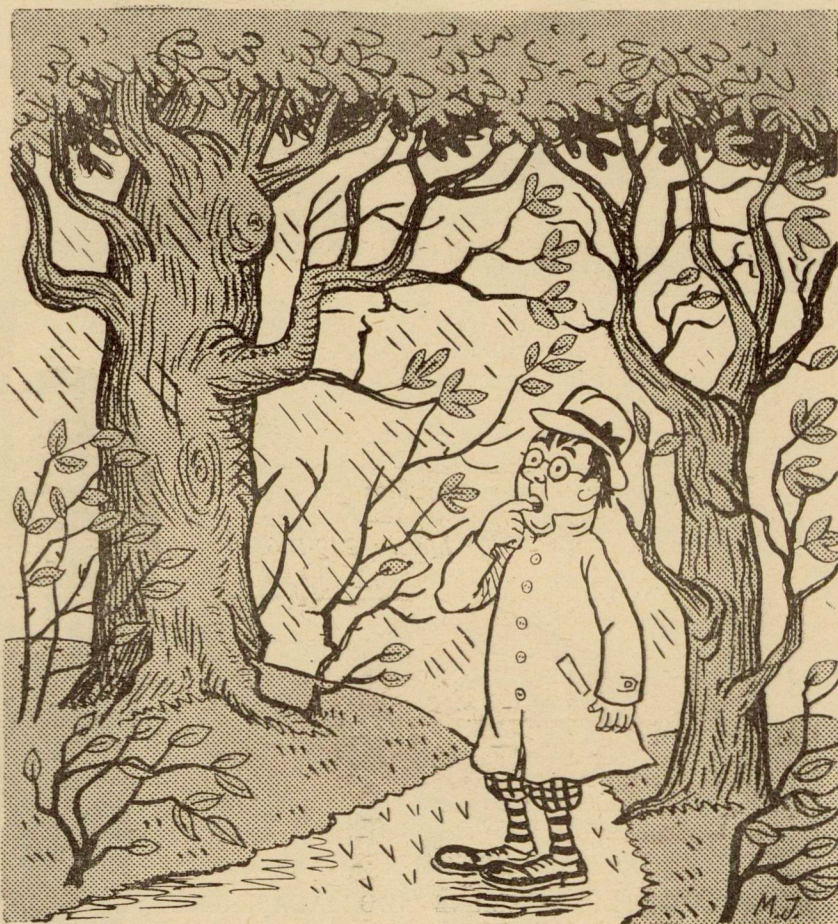
Bibi

En dag kom konen i huset ind i køkkenet med en fremmed dame og en lille pige. Vi gøede selvfølgelig alle sammen og knurrede, så godt vi kunne, men alligevel sagde damen: „Nej, hvor er de dog bedårende! Det bliver rigtignok svært at sige, hvem det skal være.“ Jeg forstod ikke, hvad hun mente, og lidt efter gik damen og vores madmor ind i stuen.

„Det er dig, der skal have hund, Lise,“ sagde hun til den lille pige, „du må bestemme, hvilken hvalp du vil have.“ Pigen blev ude i køkkenet hos os. Det var en sød pige. Jeg kunne lide hende, og derfor holdt jeg op med at knurre. I stedet for logrede jeg venligt med min lille hale. Bagefter lagde jeg mig på ryggen, så at hun kunne få lov til at klø min mave.

★ ★ ★ ★

Et fikserbillede. Et voldsomt regnvejr overraskede manden og hans kammerat, da de var ude at gå tur. Manden har søgt læ under et træ — men hvor er hans kammerat?

lune kameluld sko

til den kolde årstid

Størrelse 31/35 9.15

Størrelse 36/42 10.60

Størrelse 43/47 11.60

En lun og behagelig hjemmesko
i fineste kameluld og med de populære
slidstærke skum-gummisåler

Dessin 249-106

FÅS I BRUGSEN

FOX-SKOTØJSMAGASINERNE - FDB MAGASINERNE
OG MAGASIN ANVA

Hvad er faldet i pris?

I avisdiskussionen efter den sidste store pristalsstigning fik man alt at vide om de varer, der er fordyret, men hvorfor ikke trække de varer frem, som er blevet billigere? De findes nemlig, hvor mærkeligt det end kan lyde, og de fortjener i nok så høj grad at komme i søgelyset netop i en pristigningsperiode, for herigennem kan sløret løftes for de besparelsesmuligheder, som heldigvis til stadighed skjuler sig rundt om i forbrugsbudgettet.

Det er simpelthen højaktuelt for husmoderen at hænge en prisliste op på køkkenvæggen, f. eks. tavle og grif-tel, og jævnlig føre den à jour ved at spørge sig for hos uddeler eller købmand. En sådan liste — omfattende de vigtigste varer til husholdningen — ville lette overblikket, når husmoderen vakler mellem forskellige indkøbsmuligheder, og ville i det lange løb kunne spare mange penge.

Når en vare år efter år bevarer samme pris, mens alle andre stiger, taler meget for, at denne vare bør rykke frem i „prioritetsrækken“ på familiens indkøbsseddel. At finde frem til prisfordelene er først og fremmest et spørgsmål om husmoderens „prisbevidsthed“ på stedet, hvor hun bor, men et fingerpeg om, hvilke varer det drejer sig om, giver pristalsstatistikens oplysninger om de gennemsnitlige detailprisers bevægelser fra kvartal til kvartal. Følgende vigtige varer er her-

efter faldet i pris fra den første uge i oktober 1954 til samme tid i år:

★ *Risengryn* (pølerede, 1. kvalitet) fra 265 øre til 218 øre pr. kg løsvægt, altså et prisfald på knap 18 pct.

★ *Kaffe* fra 21,08 kr. til 18,58 kr. kiloet, en nedgang på næsten 12 pct. Forlydender om kaffeprisstigning i forbindelse med en devaluering af den brasilianske valuta synes i øvrigt uden bund i virkeligheden, da en devaluering skal godkendes af Brasiliens parlament, og det indkaldes sandsynligvis slet ikke i år.

★ *Margarine* fra 328 til 297 øre pr. kg, d. v. s. et fald på knap 10 pct.

★ *Svinefedt* (ukrydret, i pakker) er faldet med 1 kr. til 281 øre pr. kg, et

prisfald fra oktober 1954 til oktober 1955 på hele 26 pct.

★ *Af grønsagerne* lå tomater i forhold til samme tid i fjor næsten en trediedel lavere i pris, rosenkål gik ned med 8 pct., blomkål med 15 pct. og salat-agurker med godt 31 pct.

★ *Af sydfrugter* faldt appelsiner med 14 pct., bananer med 11 pct., svesker med godt 4 pct. og citroner med 8 pct.

★ *Sæbspåner* (80 procents, løs vægt) dalede fra 341 til 325 øre pr. kg, altså knap 5 pct.

★ *For flaskegas* til husholdningsbrug faldt gennemsnitsprisen endelig fra 12 kr. til 11,73 kr. pr. flaske à 11 kg.

★ *Næsten uændrede priser* noteredes gennem det forløbne år for franskbrød, kartoffelmel, kaffetilsætning, gule ærter, spiseulerødder, rødkål, porrer, ferske sild, blegsoda, petroleum, op-tændingsbrænde og gas.

★ ★ ★ ★

I National-Scala i København mødtes den svenske brugsforeningsbevægelses førstemand, direktør Albin Johansson, for kort tid siden med handelsminister Lis Groes og med FDBs tidligere førstedirektør, Frederik Nielsen. Utrætteligt har Albin Johansson i mere end en menneskealder kæmpet for øget skandinavisk økonomisk samarbejde, og det ligger nært at antage, at netop dette emne stod i forgrunden under denne sammenkomst.

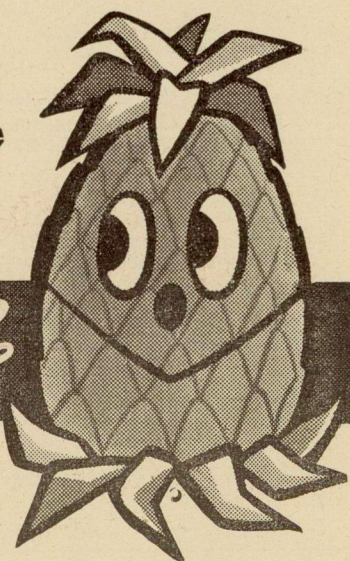

Mere end $\frac{2}{3}$
af Danmarks
ananas købere
foretrækker

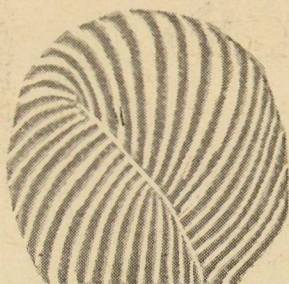
Typhone

A N A N A S

Vær sikker paa at faa TYPHONE mærket
TYPHONE mærket er Deres GARANTI FOR KVALITET

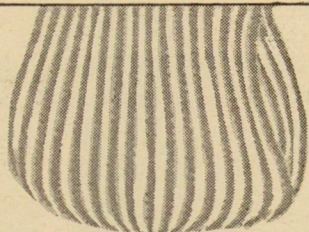

HJERTEGARN • HJE

GOLDEN Fourfoil

IN • HJERTEGARN

to ord, der siger alt
det bedste, der kan siges
om strikkegarn...

Når De een gang har strikket med GOLDEN FOURFOIL, så bliver det ikke den sidste! De kan ikke undgå at blive begejstret for det fine, tynde garn – det er så blødt og lækkert, at De vil nyde strikketimerne langt mere, end De drømte om!

Intet egner sig bedre end GOLDEN FOURFOIL, hvis De vil strikke jumper eller stola, børne- eller babytøj – og det, De strikker af GOLDEN FOURFOIL, vil erindre Dem om at vælge det samme, dejlige garn til Deres næste strikkearbejde...

GOLDEN FOURFOIL giver Dem 40 skønne farver at vælge imellem, også de nye modefarver – og det er en selvfølge, at garnet er både vaskeægte og mølsikret.

50 gram – kr. 4.25

Strik det med

HJERTEGARN

- bedre kvalitet findes ikke

hjem

og

familie

Når den enlige moder bliver syg

A. er en enlig moder med tre børn i alderen nitten, tolv og ti år. Hun er fabriksarbejderske og tjener ca. 4000 kr. årligt. Hun kan således få børnebidraget fra faderen forskudsvist udlagt af kommunen, der så inddrager det hos faderen, hvis denne ikke godvilligt betaler. Den ældste datter bor hjemme og betaler 40 kr. ugentlig for sit ophold.

A. bliver pludselig syg og skal indlægges på et hospital, men har dog tid til at henvende sig i Børneværnet, der er hende behjælpelig med at ordne pasning af børnene. Dette kan ske ved, at børnene får en husmoderafløser i hjemmet indtil kl. 4 eller 5 om eftermiddagen, hvorefter den store søster kan passe dem. Udgifterne til denne husmoderafløser afhænger af A.s statskat, men hvis denne ikke overstiger 200 kr. årligt, skal A. intet betale. Husmoderafløseren kan dog kun blive en begrænset tid i hjemmet, i første omgang fjorten dage, hvilket tidsrum dog kan forlænges noget.

Børnene kan også blive anbragt i privatpleje, hvis A. kender nogle mennesker, der vil påtage sig dette, og Børneværnet kan så eventuelt være behjælpelig med plejpenge som supplement til børnebidraget. Endelig kan børnene blive anbragt på optagelseshjem, og A. skal betale et vist bidrag til opholdet. Bidraget beregnes efter hendes indtægter.

★ ★ ★

Hvor er saksen?

Det er ikke til at få tildampet cellophanpapir op uden saks, og til de nye sukkeposer skal der også en saks til. Hvor er saksen? Ligger Deres saks altid på sin plads? Mine gør det sjældent. Men nu har jeg besluttet, at det skal være slut med min irritation over at løbe rundt efter en saks for at lukke pakninger op. Min køkkensaks skal altid hænge inden for rækkevidde, for den er efterhånden blevet et meget nødvendigt køkkenredskab. M-SEN.

Vi gør regnskab for livet -

vel at mærke i bogstavelig forstand. Det rent moralske regnskab overlader vi læserne selv at gøre op. Her vil vi med regnskabsbogens hjælp følge et menneske fra fødsel til begravelse, idet vi undervejs gør holdt ved livets større mellemstationer.

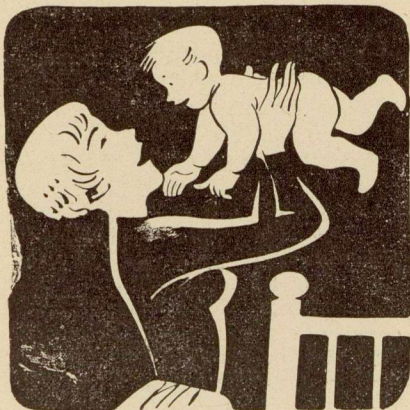
For at begynde med begyndelsen. Hvad koster det i dag at sætte et barn i verden? Drejer det sig om en hjemmefødsel, er den væsentlige udgift jo jordemoderens honorar, der for sygekassepatienter, hvis skattepligtige indkomst er på 12.500 kr., udgør minimum 125 kr. Ved større

FØDSEL

indtægter beregnes yderligere 1 pct. af indkomsten over 12.500 kr. Hertil kommer en udgift på 30 kr. til forskellige sanitære anskaffelser i forbindelse med selve fødslen, hvoraf 5,75 refunderes af sygekassen. Foretrækker man at føde på en klinik, er prisen for et 10-dages ophold på en privat klinik 362 kr. for en 4-sengsstue, 404 for 3-sengs, 472 for 2-sengs og godt 600 kr. for en enestue. Sygekassepatienter får heraf godtgjort 85 kr.

Foruden omkostningerne ved fødslen er der udstyret til barnet at tænke på. Et standardbabyudstyr, der består af bleer, bukser, svøb, trøjer m. m., fås for ca. 100 kr. Strikkede trøjer, sokker, vanter og huer kan man se bort fra, da sådanne ting i reglen tilflyder en i rigelig mængde fra rare tanter og bedstemødre. Værre er

BARNETS UDSTYR

Hvad koster:

FØDSEL
BARNEDÅB
KONFIRMATION
BRYLLUP
UDSTYR
BEGRAVELSE

udgiften til barnevogn. En fin, ny vogn koster ca. 300 kr., men hvis ens økonomiske sans er større end ens fornemmelser, køber man en velholdt, brugt vogn for den halve pris og er dog anstændigt kørende — selv med den førstefødte.

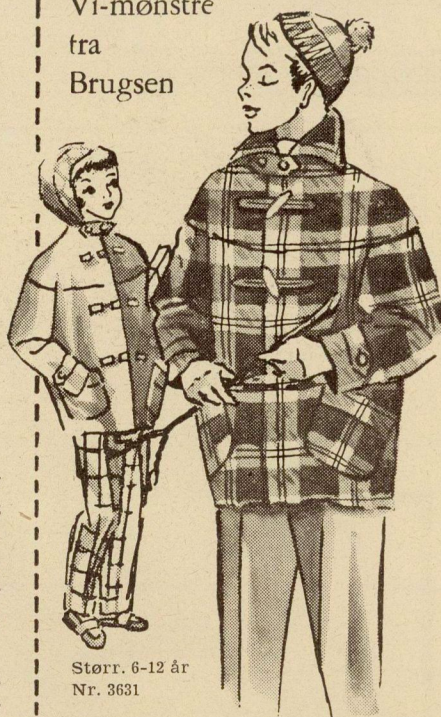
En seng må nødvendigvis også ofres på foretagendet, da denne skal tjene som fast opholdssted hele barnets første leveår. En bambusseng, der er stor nok til de første 2 år, eller halvandet, hvis det er et særligt vedudviklet barn, koster med madras i det højeste 20 kr. En kravleseng koster 120—150 kr., men sikrer til gengæld sidenhen barnet mod kraniebrud som følge af uoverlagte hovedspring. Har man der til anskaffet sengeudstyr til en 60-70 kr., skulle første kapitel i regnskabsbogen være slut, og man kan begynde at spare sammen til barnedåben.

Særlig bekostelig behøver barnedåben ikke at blive. Holder man dåben i tilslutning til gudstjenesten om søndagen, hvad der er det almindelige, koster det ingenting i kirken. Dåbskjolen enten arver man, lejer formodet 10 kr. eller syer selv for vel en 20 kr. Og så står det blot tilbage til en selv at bestemme, hvor meget man vil sætte i bespisningen af dåbsgæsterne i hjemmet. Vi kan jo prøve at se på, hvad en lille enkel middag til 10 mennesker (faddere og nærmeste familie) kan gøres for. Vil

BARNE-DÅB

Sy selv

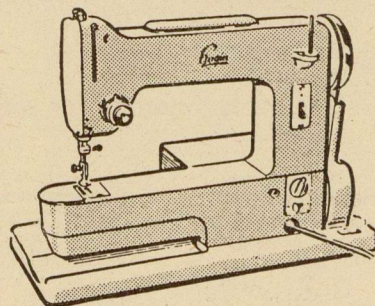
at
stoffer
og
Vi-mønstre
fra
Brugsen

Størr. 6-12 år
Nr. 3631

Vi mønstre

Hugin

De kan selv sy til hele familien på letvægssymaskinen HUGIN med den frie arm, og arbejdet går legende let. HUGIN koster incl. kuffert kr. 785,-

VI-MØNSTRE..... 2,50

VAR MØNSTERTIDNING..... 2,00

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN

Gå på uld

Slid på perlon

Stafet
SUPER

er faktisk to sokker i een —
udvendig spun perlon, der
er fantastisk slidstærkt,
og indvendig uldkamgarn,
der er behageligt
og blødt og absorberer
fugtigheden.

790

Stafet Super er højhæls-
forstærket op over det
mest udsatte sted — sko-
kappens kant — og des-
uden forstærket i tåen
med super twist perlon.

3 måneders garanti for slidstyrke

Stafet Super (3/721) er møn-
sterstrikket og føres i grå og
brummeleret. Sokken er også
mærket med skonummer.

- et kvalitetsprodukt

fra

man spare ekstra hjælp i køkkenet, er
det nemt at servere f. eks.:

torsk i mayonnaise pyntet med	
asparges, rejer el. lign.	17 kr.
koteletter m. champignons og	
ærter (i pyrex-fad)	15 -
osteanretning med div. brød ...	15 -
øl til forretten	8 -
rødvin.....	40 -

95 kr.

Så trækker vi vejret indtil *konfirma-
tionen*, der efterhånden er blevet en
så bekostelig begivenhed, at mange
mennesker allerede ved barnets fød-
sel tegner en konfirmationsforsikring
for at kunne klare dagen uden at gå

**KONFIR-
MATION**

fallit. Nå, udgifterne er
jo ikke obligatoriske, man
kan faktisk godt nøjes
blot med en hvid konfir-
mationskjole til under 100 kr. eller et
blåt sæt tøj til knap 200 kr., hvis man

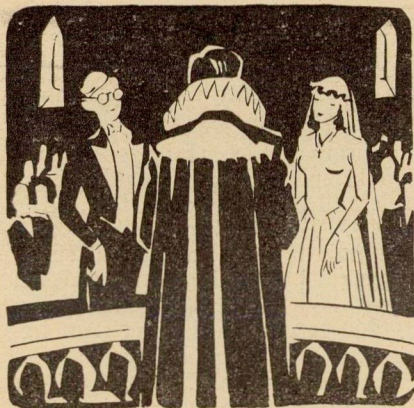
bare er i besiddelse af det moralske
mod til at trods de konventionelle for-
dringer til fester, andendagsudstyr
m. m. Er man ikke dette, eller er man
så heldig faktisk at have råd dertil, kan
man også sende sin unge søn eller dat-
ter på en af de populære konfirma-
tionsrejser, f. eks. til Rivieraen (med
Samvirke kan det gøres for en 500 kr.,
rejse, ophold og lommepenge inklu-
deret). Herved sparer man ikke blot
middagen, men også istandsættelsen af
hele hjemmet, hvilken ofte betragtes
som en nødvendig forudsætning for
afholdelsen af en almindelig konfir-
mation.

Vi er nu nået godt halvvejs gennem
udgifterne, idet hele det øvrige kon-
firmationsudstyr endnu mangler. Det
er jo blevet almindeligt at benytte
denne lejlighed til at ekvipere barnet
fra inderst til yderst. Hvad dette kan
komme til at koste, vil det imidlertid
føre for vidt at komme ind på her.

Næste stadium på livets vej hedder
brylluppet, som ingenlunde heller er
nogen billig spøg, i hvert fald ikke,
hvis dette skal holdes med maner på
gammeldags vis. For at

VIELSEN

begynde med det centrale:
vielsen i kirken. Vælger
man en såkaldt standarddag (der er 3

i ugen, hvoraf een sære hensigtsmæssigt er lagt til lørdag), får man gratis kirkelig betjening, indbefattende orgel og korsang. Skal organisten prælude, mens følget samles, eller festlig-gøre parrets indtog i ægttestanden med en bryllupsmarch, koster dette dog 15 kr. Pynt af kirken må man også selv lægge til — alt efter evne og behag.

Men inden brudens fader stolt kan føre sin datter op ad kirkegulvet, har adskillige summer dog fundet vej ud af hans lommer, altså forudsat at det er ham, der har skænket hende det hvide skrud, og at det er ham, der skal være vært ved den påfølgende bryllupsmiddag, som sæd og skik er. Hvad mon dette har kostet ham?

Selve brudekjolen vil han kunne give hende for en 200 kr., men dermed er ikke sagt, at den ikke har kostet ham 400 eller mere, for de fås jo i mange prislæg.

Adskilligt dyrere er middagen. Vi kan jo tænke os, at man for at spare den store ulejlighed har bestilt middagen ude fra. Det koster 20 kr. pr. kuvert for en fin middag bestående af suppe, fisk, steg og dessert.

Er der 20 gæster, bliver det 400 kr.
Kokken, der anretter maden, skal have ... 34 -
En serveringsdame for 8 timer 32 - 466 kr.
Dertil kommer vinen, f. eks.:
2 fl. sherry til suppen . 23 kr.
7 - hvidvin til fisken 48 -
8 - rødvin til stegen . 78 -
2 - madeira til desserten 27 -
likør og cognac til kaffen 85 - 261 kr.
Til diverse: bordpynt, kaffe, te, læskedrikke m. m. 200 -
927 kr.

IDAG

En sund og billig ret

**VITANA
ØLLEBRØD**

Er tilsat øl og straks klar til brug!

Kog VITANA ØLLEBRØD op med vand — og De har straks en dejlig »hjemmelavet« øllebrød. 6 store portioner for 1 kr. Og De kan let lave en enkelt portion ad gangen, for VITANA ØLLEBRØD er tilsat øl.

Opal har **38** smukke moderne farver

OPAL opskylnings- og kogefarver til alle stoffer af uld, halvuld, silke, kunstsilke, nylon og bomuld. Et brev er nok til 500 g stof, og der er 38 smukke, moderne farver at vælge imellem. Forlang hos Deres handlende udtrykkelig et brev

OPAL

A/s FARVEFABRIKEN OPAL

*Festligt klædt
til husarbejdet*

20938. Stort, dejligt forklæde i blomstret calico. Fås i flere klare og muntre farver

7,70

20935. Yndigt forklæde med 3 store lommer. Fås i blå-, grøn- eller rødstrøbet calico

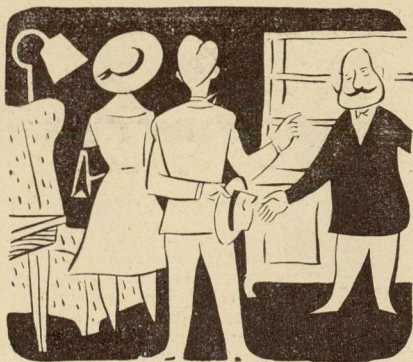
7,15

20908. Fiks model i prikket calico med blå eller bordeaux bund

6,65

- det betaler sig
at købe i Brugsen

For så vidt selve brylluppet. Hvordan med *udstyret til de unges hjem?*

DE UNGES UDSTYR

Hertil kan de unge få hjælp gennem de nyoprettede bosætningslån på indtil 4000 kr. For dette beløb kan de for eksempel få:

spisebord m 4 stole ... 595 kr
reol-byggeskab 632 -
sofa 515 -
lænestol 260 -
sofabord 90 -
radiobord 35 -
2 senge 660 -
2 kommoder 323 -
2 hylder over sengene 36 -
2 sovekammerstole ... 54 - 3200 kr.
Komplet sengeudstyr kan lige
fås for 800 -
Hermed har vi brugt alle de 4000 kr.

Hvad der endnu mangler, må vi selv lægge til:

Køkken-, opvask- og
rengøringsudstyr ... 500 kr.
Service og bestik 250 -
Belysningsartikler 200 -
Diverse 50 - 1000 kr.
Tæppe, gardiner, dækketøj... 1000 -

Samlet udgift for et beskedent, men pænt lille hjem bliver altså 6000 kr.

Den eventuelle bryllupsrejse må vi håbe, at familiens rige onkel tager sig af.

Og hermed er vi nået til den sidste post i regnskabsbogen: *begravelsen*. Har man været i sygekasse, yder denne 450 kr. plus 55 kr. for aldersrentenydere til hjælp til begravelsen. Dette

BEGRA- VELSE

beløb kan dog ikke dække udgifterne blot til en almindelig, pæn begravelse, idet en sådan kommer op på 800-900 kr. med kiste, sten, ligbæring, trykte sange, korsang m. m.

Et enkelt gravsted, der gælder for 20 år, og som ikke kan fornyes, koster 55 kr. Vil man have et gravsted, som kan forlænges sidenhen, koster det for to 150 kr. Disse er de såkaldte linje-gravsteder, de billigste, man kan få.

Det er vel overflødigt at tilføje, at der ofte ofres langt større summer i forbindelse med et menneskes udgang af livet.

* * *

SÅDAN klarede vi problemet

Min dreng kunne ikke holde fingrene fra symaskinen trods mange formaninger. Så jeg kom til det resultat, at det vist var klogere at lære ham at bruge den rigtigt. Først fik han forklaret maskinen grundigt, og derefter fik han lov under mit opsyn at spole og gøre den klar til at sy. Jeg lod ham sømme lommestørklæder til sig selv, sy sejl til sine skibe o. lign., så der kom et resultat ud af hans arbejde. Han har også selv syet tomme-stoklomme på sine overall.

Det har været til gensidig glæde og tilfredshed, at jeg lærte ham at sy. Desuden giver det selvtillid at kunne noget — også for et barn. C. L.

Mange børn kan ikke falde i søvn om aftenen eller er ligefrem bange for at komme i seng. Sådan også med vores Lis på to år, indtil vi fandt på kun at lægge hende til ro, når hun var virkelig træt — tit sløjfede vi helt middagssøvnen. Så gjorde vi sengen til noget rigtigt rart og hyggeligt ved at sætte en lille lampe op på væggen ved hendes seng. Hun syntes, det var meget spændende selv at tænde og slukke. En taburet ved siden af sengen blev lavet til bord, en lille dug kom på, og herpå igen en tallerken med et æble eller lignende samt en historiebog. Hver aften blev hendes far eller jeg lidt oppe hos hende, sludrede lidt, spiste det forhåndenværende, læste en historie og sang godnatsang. Afskyen for sengen svandt ikke omgående, men ved tålmodighed lykkedes det.

LISSENS MOR

De to indsendere modtager som øvrige omdragydere til »Sådan klarede vi problemet« et honorar på 25 kr.

Strik med efterårets dejlige garner fra BRUGSEN

Blandt efterårets
smukke garner kan vi
fremhæve:

Gobelin O
Gobelin M
Gobelin P
Prinsessegarn
Sweatergarn
Eva Crepe

Alle Brugsens garner er
garanteret mølsikret ef-
ter Bayer's EULAN me-
tode, der sikrer garnet
hele dets levetid trods
vask og kemisk rensning

Spørg efter vore strikke-
bøger med efterårets nye-
ste strikkemodeller.

Husk — der er altid et garn,
der er skabt til det. De øn-
sker at strikke, i

BRUGSEN

Sikkerhed for lån

Hvis man forlanger sikkerhed for at give et lån, og låntageren ikke er i stand til at overlevere en eller anden værdigenstand — give tingen i håndpant — eller på anden måde klare sikkerhedsstillelsen, er der den udvej, at han kan stille f. eks. nogle af sine møbler eller et motorkøretøj til sikkerhed og dog beholde dem hos sig (underpant i løsøre).

Hvis nu parterne er enige om, at f. eks. en bil skal være sikkerhed for lånet, er en sådan aftale nok gyldig mellem parterne, men for at den også skal være gyldig over for andre, kræves det, at pantebrevet anmeldes til tinglysning senest syv dage efter oprettelsen.

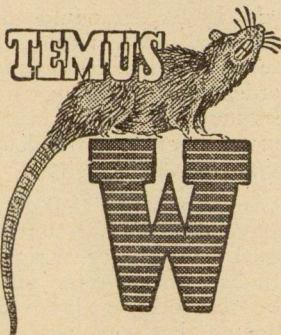
Tinglysningen skal ske ved pantsætterens personlige værneting (dommerkontoret, hvor han bor), og hvis han flytter, skal der inden fjorten dage ske fornyet tinglysning i den nye retskreds.

Tinglysningen bliver kundgjort, idet den indføres i tingbladet. Det er således ikke let selv at skulle ordne alle disse forskrifter, men følger man dem ikke, er pantsætningen ugyldig over for pantsætterens kreditorer, der uden videre kan gøre udlæg i tingen, eller man kan risikere, at pantsætteren sælger det pantsatte. Køberen får i så fald den fulde ret til tingen, når pantsætningen ikke er tinglyst.

Et pantebrev, der giver underpant i løsøregenstande, slettes ti år efter tinglysningen, hvis det ikke er blevet fornyet forinden. Det er kun bestemte løsøregenstande, der kan gives i underpant, og de må nøjagtig angives hver for sig, eventuelt med fabriktionsnumre og andre mærker. Dog kan en forpagter af en landejendom give ejeren pant i sin besætning som helhed.

Selv om alle forskrifter ved pantsætningen er opfyldt, er sikkerheden ikke særlig god. Navnlig går kreditorer bagud for pantsætterens privilegerede kreditorer, først og fremmest for skattevæsenets krav. Videre må kreditorer, når låntageren ikke betaler lånet tilbage til tiden, først anlægge sag mod og få dom over låntageren og derefter gå til fogeden og foretage udlæg i de pantsatte ting.

ROTTEGIFT

Godkendt af indenrigsministeriet
som 'rotteudryddelsesmiddel'

Udførlig instruktion i hver pakke

1/2 kg kr. 7,50 - 1 kg kr. 12,50
i 5 kg pagn. kr. 11,50 pr. kg

Kgl. dansk patent af 25. okt. 1904

DECROTTE hals- og brystsaft

et fremragende husmiddel, rigt på styrkende A-vitaminer — yndet af børn og voksne, uundværligt for rygere og talere.

DECROTTE hals- og brysttablet

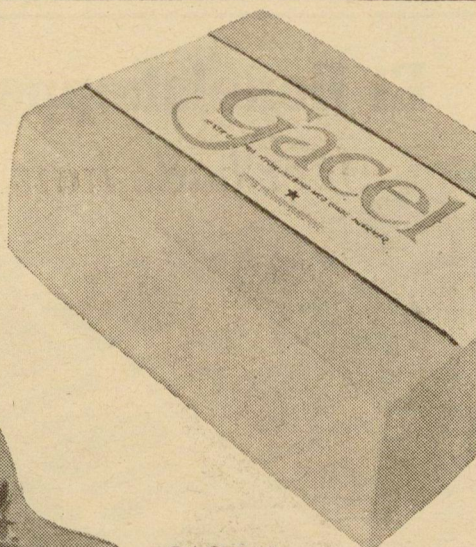
er velmagende og lindrende og kan fås overalt.

Fabrikken
DECROTTE

København F.
Tlf. Central 2613

Sikkerhed velvære ...

GACEL *

er let som dun og har en enestående stor absorberingsevne. Den er fremstillet af silkeblødt engelsk cellstof med omslag af fineste gaze. 10 stk. **2,40**

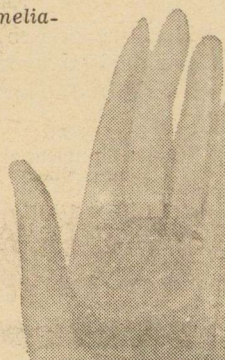
ANETTE *

er lidt mindre end Gacel, men er fremstillet af samme fine cellstof. Omslag af tricotslange. 10 stk. **1,80**

* et Camelia-produkt

... det betaler sig
at købe i

BRUGSEN

FDBs BESTYRELSE har tiltrådt, at der fremtidigt ydes kredsenes oplysningsudvalg et tilskud på 50 pct af det beløb, kredsen årligt opkræver hos brugsforeningerne. Det nye tilskud er et supplement, der skal muliggøre forøget aktivitet i den lokale oplysningsvirksomhed.

PRISFALD VIA KONTANT. En virksomhedsfuld understregning af brugsforeningsmedlemmernes interesse i afskaffelse af kredit opnås utvivlsomt, når butikernes indførelse af kontantsalg kan følges op af en række prisnedsættelser, som f. eks. nylig sket i Helsingør Brugsforening, hvor bl. a. prisen på margarine og melis er sænket 5—10 pct. samtidig med overgangen til den nye betalingsordning, der ventes at give foreningen en årlig besparelse på 15—20.000 kr.

II KVINDelige medlemmer af København Brugsforening ved Skodborg har i fællesskab udsendt en erklæring, hvori de udtaler deres fulde tilfredshed med *Blenda*-vaskepulveret og fremhæver dets kvalitet og prismæssige fordele. Brugsforeningen har gengivet erklæringen i et cirkulære, som man nu anvender i propagandaøjemed.

SKOTØJSSALGET i brugsforeningerne er i støbeskeen: salget af læderfodtøj, der i vore dage kræver stort udvalg og speciel betjening, egner sig ikke så godt til brugsforeningerne som tidligere og skal overgå til Fox-skotøjsmagasinerne, hvis oprettelse er vedtaget af FDBs bestyrelse netop i erkendelse af denne udvikling, og brugsforeningerne skal i stedet koncentrere sig om gummistøvler, hjemmesko o. lign. Et særligt udvalg af uddelere er derfor nedsat til drøftelse med FDB om detaljerne i denne omlægning, der

vil medføre betydelige besparelser for FDB — besparelser, som vil komme brugsforeningerne til gode i form af rabatordninger for de skotyper, som foreningerne fortsat vil føre på lager.

JUBILÆER. *Slaglille* brugsforening ved Fjenneslev fylder 50 år den 3. december. Den 5. december fylder *Risgård* brugsforening 50 år. *Rørup* brugsforening og *Lunderskov* brugsforening holder begge 60 års jubilæum 8. december, og *Alslev* brugsforening fylder 75 år den 19. december.

Assistent *A. Nyborg* ved regnskabsafdelingen i København fejrede den 10. november 50 års-dagen for sin ansættelse i FDB.

Ekspeditionsleder *Rr. Madsen*, FDB isenkram, Odense, 40 års jubilæum den 1. december.

170 HUSMØDRE overværede 6. kreds demonstrationsaften i Hjørring for nylig, hvor husholdningskonsulent, frk. *Mette Sandahl* viste praktiske husholdningsredskaber og gennemgik indholdet af oplysningsafdelingens prøvekufferter.

Et flonelstæppe

er både lunt og praktisk

47021
Brun-, grøn- eller blåternet
flonelstæppe, str. 140 × 190
kr. **31,65**

47019
Flonelstæppe i en
smuk grå farve med gul bort,
str. 125 × 160 kr. **8,95**

47022
Ternet flonelstæppe i flere
farvesammensætninger,
str. 140 × 190 kr. **23,00**

• DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN

Uddeler-protest mod den nye benzin-ordning

Danmarks Uddelerforening har rettet henvendelse til FDBs ledelse og bedt denne optage forhandling med tolddepartementet vedrørende en detalje, som man finder urimelig i nyordningen af den afgiftsfrie benzin. Bestemmelserne siger nemlig, at salgstanke for afgiftsfri benzin skal være placeret således, at de ikke kan ses fra offentlig gade og vej. Dette er meget svært at overholde, når brugsforeningerne samtidig skal tage hensyn til brand-politiloven og yderligere sørge for ordentlige tilkørselsforhold for de traktorer, der skal have benzin påfyldt. Uddelerforeningen har bedt FDB gøre gældende, at man finder bestemmelsen om placering af tanken urimelig, idet brugsforeningen til enhver tid er ansvarlig for salgstankens indhold.

Ur-premiere på Andels-Teatret

Andels-Teatrets forårssæson 1956 rummer en dansk ur-premiere, nemlig den russiske dramatiker A. Ostrovskijs humoristiske skuespil *Skoven*. Thor Lange har oversat skuespillet, og Bodil Lindorff vil sætte i scene. Premieren er fastsat til ca. 1. marts.

Forårssæsonens anden tournee bliver Paul Sarauws komedie *Den kloge Mand*, som får premiere allerede den 14. januar. Andels-Teatrets tidligere direktør *Bjarne Forchhammer*, nu Alborg Teater, står for iscenesættelsen.

De har det på det tørre...

med Fox Special fra Brugsen

Den søde juletid nærmer sig

Vi har som sædvanlig, når december måned nærmer sig, haft en samtale med lederen af HBs kolonialbranche, forretningsfører *A. Ellemann*, for at høre om, hvordan forsyningerne er med de varer, der nu en gang hører jule til.

— Vi kan f. eks. fastslå, at alle de varer, der, når traditionen skal holdes i hævd, skal findes på julebordene, vil være der i år, siger hr. Ellemann.

— Er der nogle nyheder?

— Nyheder af sensationel art kan vi ikke opvise, med mindre man da synes, at det er en sensation, at der i år kommer californiske rosiner, som vi ikke har haft siden før krigen. De kommer både i løs vægt og i en smuk pakning med 425 g til kr. 1,05, hvilket vil sige, at den bedre vare er billigere end den sydafrikanske, vi hidtil har haft. Men som sagt, egentlige julesensationer er der ikke; vi har naturligvis forlængst fået julerisen hjem, den er af god kvalitet, og der er et pænt udvalg i tørrede frugter, herunder også figer og dadler.

— Og hvad med nødderne?

— Også nødderne kan vi levere i år, endda billigere end i fjor, da vi bl. a. forsøgte med en pose indeholdende en blanding af hasselnødder, paranødder og valnødder samt krakmandler. Posen, der i fjor indeholdt 215 g og kostede kr. 3,20, kommer i år til at indeholde 350 g, og prisen bliver ca. 3 kr. Vi får også et pænt udvalg i gode chokoladevarer fra FDBs chokoladefabrik, og prisen er jo også på dette område, som man vil vide, betydeligt lavere end i fjor.

— Vin og spiritus?

— I HB har vi efterhånden indarbejdet en række bestemte mærker i vin af forskellig art — gode vine til absolut rimelige priser, og vi har opnået, ved at føre disse kvalitetsvine, at medlemmerne er godt tilfredse med HB som vinleverandør. På dette område har der i de senere år været en ikke ubetydelig konkurrence, men vi mener i HB at skulle lægge overvejende vægt på kvalitetskravene. Dette krav er også opfyldt, når jeg fortæller, at vi i år f. eks. kan levere en flaske med 1½ liter rødvin til en pris af kr. 8,65 — i øvrigt fører vi naturligvis foruden hedvine og bordvine et stort udvalg i de stærkere varer, cognac, whisky, gin o. s. v., og julesnapsen skal vi nok sørge for at have rigeligt af.

— Og de øvrige egentlige julevarer?

— Ja, må jeg først og fremmest nævne julelysene, som vi atter i år kan levere til en fantastisk lav pris, det er

julelys af garanteret ren stearin, og prisen bliver kr. 1,20 pr. æske à 20 stk. Derudover fører vi ligeledes til meget billige priser en række af de dekorationer, der anvendes så meget i juletiden, og selvfølgelig vil medlemmerne også til billige priser få dækket deres forbrug af knallerter, juletræsdynt, juleløbere og -servietter, julekort og alle de andre mange ting, der nu en gang hører jule til.

Hvad koster jule?

Ligesom forrige år vil medlemmerne med næste nummer af *Samvirke* — d. v. s. i begyndelsen af december måned — modtage årets juleprisliste fra HB. Prislisten har, som den har haft det i mange år, på forsiden spørgsmålet „Hvad koster jule?“ Svaret bliver givet på de efterfølgende sider, hvor en meget lang række af dagliglivets forbrugsvarer og da især de varer, der bruges en del af til jule, er opført med angivelse af priser.

Et nærmere studium af HBs prisliste

vil hurtigt overbevise husmødrene om, at svaret på spørgsmålet vil blive, at jule er billigst i HB.

Juleprislisten vil endvidere være en god huskeseddel, når indkøbene til jule skal foretages, og en god hjælp ved udarbejdelsen af julebudgettet; den vil gøre det muligt i god tid at tilrettelægge julearbejdet og i god tid at foretage de fornødne indkøb i HB. For at lette også denne del af arbejdet for husmødrene er der ligesom i fjor indsat en bestillingsseddel, som det vil være praktisk at anvende.

Afdelingslederen og personalet i Deres HB-afdeling vil være taknemmelige for at få Deres bestilling så tidligt som muligt; den sidste uge før jul er arbejdet i HBs kolonialbutikker stærkt forceret, og det ville være muligt at få en bedre fordeling, hvis de medlemmer, der har mulighed for det, ville og kunne sende deres ordre tidligt og også være villige til i god tid at tage varerne hjem.

Vanskeligere vil det naturligvis være med varerne fra viktualie- og kødbutikkerne samt bagerierne; men det ville være en lettelse, om man på forhånd kunne modtage forudbestillinger på de ting, medlemmerne ønsker, hvad enten det skal være flæsk, fjerkræ eller noget helt andet.

På bagsiden af juleprislisten vil der

Under mottoet „smukke og praktiske hjem“ havde Magasin Anva i tiden 28. oktober til 12. november arrangeret en stor og interessant udstilling. Man ville vise, hvor stort et område Magasin Anva spænder over, at det er en forretning med så at sige alt til indretning af et moderne hjem. Der var hver dag i udstillingstiden stort publikumbesøg. Navnlig havde de forskellige demonstrationer kvindernes årvågenhed. Der var demonstration med skjortestrykning af det nye termostatstrygejern og vask af spun-nylonskjorter, af den nye Hugin støvsuger, strikke- og tæppevævningsdemonstrationer og endelig den store demonstration i Anvas restaurant, hvor husholdningskonsulent, fru Hanne Høeg, som ses herover, demonstrerede og fortalte om praktiske hjælpere og gode varer til husholdningen.

også i år være en konkurrence; der bliver 1 præmie på 200 kr. samt 10 præmier bestående af gavekort til en værdi af 25 kr.

HBs personaleskole

Da efterårstiden begyndte, startede HB sin store møde- og kursusvirksomhed for personalet, der nu tæller 1700 personer.

En del af denne virksomhed tager sigte på, at deltagerne bruger deres fritid, d. v. s. aftenerne til dygtiggørelse på forskellig måde. Man arrangerer således sprogkursus, skilteskrivningskursus, dekorationskursus etc., og der afholdes en række foredrags- og diskussionsmøder.

Også den obligatoriske personaleskole for HBs lærlinge og elever har begyndt sin virksomhed.

Afdelingsleder-skifte

Afdelingsleder gennem mange år i HBs afdl. Vigerslev Allé 130, H. Mersing, fratrådte den 1. november sin stilling i HB for at overgå til egen virksomhed. Som hans efterfølger er udnævnt lederen af afdeling Pileparken, Ib Voss.

Som ny afdelingsleder i afdeling Pileparken er udnævnt afdelingens hidtidige 1. ekspedient, Poul Nürnberg.

En symaskine med mange fordele

Hugin symaskinen, der forhandles af Magasin Anva, er fremstillet af de svenske brugsforeningers store, moderne fabrik, helt af letmetal og vejer derfor kun 8 kg. Den arbejder ved elektrisk fodkontakt, så husmoderen har begge hænder fri til at passe selve syningen.

Maskinen, som både kan sy og stoppe, har så mange finesser og fordele, at det må fryde enhver husmoder. Den koster 785 kr og fås i Magasin Anva evt. på behagelige betalingsbetingelser. Zig-zag apparat kan påmonteres for 60 kr. Hugin demonstreres i Anva.

Røntgenoskop

Når man skal købe børnesko, er det svært at få den lille mand eller dame til klart at sige, om skoen passer; denne usikkerhed er man fri for, når man køber sko i Anva. I det nye røntgenoskop kan man helt nøjagtigt se, om den rigtige størrelse er valgt, og om skoens form passer til fodens form.

Duna sengetøj

Kvalitets-garanteret og kvalitets-deklareret

Hver dyne eller pude er forsynet med vor garantiplombe samt et garantimærke med udførlige oplysninger om indhold og kvalitet. Der er også vedhæftet en cellofanpose med kvalitetsprøve af fylden. Det er den mest fuldkomne garanti for kvalitet, som De kan få. Fyldens renhed i DUNA dynerne er godkendt af British Standards Institution under kontrol af Dansk Standardiseringsråd.

Halvdun

Nankin vår med silkeglans, 2,5 kg bl. gåsehalvdun. Fine pastelfarver: grøn, blå, bronze og gl. rosa. Hvide slidbånd i kanten **110.-**

Hovedpude

med Nankin vår og halvdunsfyld **1675**

Heldun

Cambric vår, 1,2 kg dun. Kongeblå, lyseblå, lysegrøn, gl. rosa, bronze. Hvide slidbånd i kanten **122.-**

Blandingsfyld

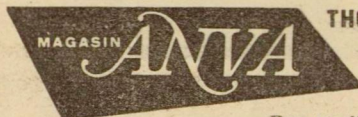
Nankin vår, 2,5 kg specialbehandlet blandingsfyld. 3 smukke pastelfarver i grøn, blå eller bronze **75.-**

DUNA springmadrasser med 25 års garanti

Alt polsterarbejde er det fineste håndarbejde, og madrasserne indeholder kun nye, rene materialer af bedste kvalitet.

— Og så følger der garantibevis med hver madras.

Model S **139.-** Model E **184.-** Model R **212.-**

THORSHAVNSGADE 25-27 . TH. ASTA I

Bus nr. 40 fra Sølvtorvet via hovedbanen til døren

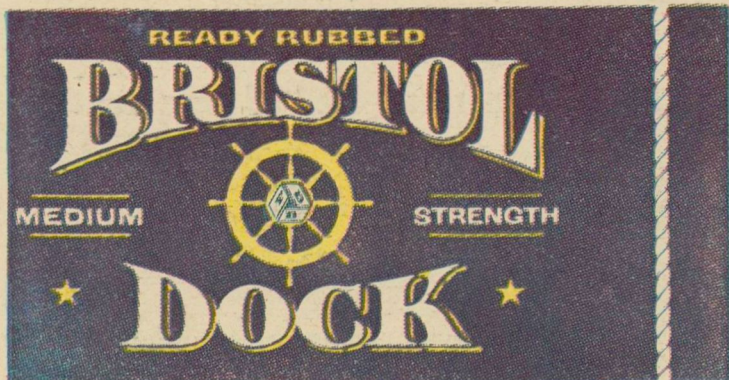

BRISTOL DOCK...

*bliver Deres
yndlingstobak*

Sætter De pris på et virkeligt godt stop tobak, skulle De prøve den nye Bristol Dock med den behagelig tørre, milde og lidt sødlige smag. Bristol Dock fremstilles på FDBs egne cigar- & tobaksfabriker i Esbjerg af de fineste burley-tobakker, der brænder let og jævnt og efterlader pipen fuldstændig tør. Bristol Dock er krydsskåret - i små terninger - og er derfor dejlig let at stoppe og få „træk“ igennem.

50 g i plasticpung **2.65**

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN